

Evaluering af Daghøjskolen i Randers' ungeindsats - August 2023

Indhold

1	Indledning	3
1.1	<i>Evalueringsmetode</i>	3
2	Sammenfatning og anbefalinger	4
2.1	<i>Sammenfatning</i>	4
2.2	<i>Virkningsfulde elementer i daghøjskolens indsats</i>	6
2.3	<i>Anbefalinger til daghøjskolen og Randers Kommune</i>	7
2.3.1	<i>Udvid brobygning til flere uddannelsesinstitutioner</i>	7
2.3.2	<i>Styrk datagrundlaget</i>	7
2.3.3	<i>Styrk fokus på job gennem et tættere samarbejde med lokale virksomheder</i>	8
2.3.4	<i>Styrk fokus på job gennem tættere samarbejde med jobcentret (UUR) om kontakt til lokale virksomheder</i>	9
2.3.5	<i>Gør arbejdet med overgange og efterværn mere synligt og formelt</i>	9
2.3.6	<i>Koordinér indsatsen for unge ledige mødre med familieafdelingen</i>	10
2.3.7	<i>Samarbejd med ydelseskantor om regler og typiske spørgsmål fra kursisterne</i>	10
3	Om Daghøjskolen i Randers	12
3.1	<i>Uddannelsessporet</i>	12
3.2	<i>Jobsporet</i>	14
3.2.1	<i>Jobværksted</i>	15
3.2.2	<i>Kombinationsforløb</i>	16
3.3	<i>Fællesskabsaktiviteter på daghøjskolen</i>	16
4	Om de unge kursister	18
4.1	<i>De unge kursisters baggrund</i>	18
4.2	<i>Sofus' brugerrejse på daghøjskolen</i>	20
4.3	<i>Fleksible og tilpassede rammer på daghøjskolen</i>	21
4.4	<i>Status på afsluttede forløb på daghøjskolen</i>	23
5	Arbejdsmetoder og tilgange til de unge kursister	25
5.1	<i>Tilknytning af vejleder fra daghøjskolen</i>	25
5.2	<i>Vejledernes samtaler</i>	26
5.3	<i>Trivsel, faglighed og forandringsparathed i personalegruppen</i>	26
5.4	<i>Metoder og tilgange i daghøjskolens indsats</i>	27
5.5	<i>Daghøjskolens teoretiske afsæt</i>	29
6	Dokumentation	31
7	Samarbejde med andre organisationer og interessenter	32
7.1	<i>Faste samarbejdspartnere</i>	33
7.2	<i>Samarbejdspartnere, der ønskes et fast samarbejde med</i>	35

7.3	<i>Ad hoc-samarbejde</i>	36
8	Udslusning og efterværn efter afslutning af forløb	38
8.1	<i>Kontakt i overgangen fra daghøjskole til praktik, job eller uddannelse</i>	38
8.2	<i>Fællesskabets betydning for de unges videre liv</i>	40

1 Indledning

Daghøjskolen i Randers har et tilbud til unge mellem 18 og 30 år, der ikke er i job eller uddannelse, herefter kaldet daghøjskolens ungeindsats. Det skal i efteråret 2023 i kommunalt udbud. Derfor har daghøjskolen valgt at bruge denne anledning til en mere gennemgribende evaluering af daghøjskolen som tilbud til de unge. De unge, der tilknyttes daghøjskolen, benævnes i denne evaluering som de unge kursister.

Evalueringen skal anvendes til at beskrive daghøjskolens indsats og resultater og sætte fokus på, hvor og hvordan daghøjskolen kan optimere indsatsen. Derfor kommer Cabi, som en del af evalueringen, med anbefalinger til, hvordan daghøjskolen kan styrke og forbedre sin indsats.

Daghøjskolen har valgt Cabi som ekstern evaluator grundet Cabis erfaring med beskæftigelses- og uddannelsesrettet indsats over for unge såvel som samarbejde med jobcentret og indfrielse af de generelle krav, som jobcentre må have i relation til deres samarbejdspartnere.

1.1 Evalueringsmetode

Cabi har gennemført en læringsevaluering, hvor daghøjskolens ledere, medarbejdere og unge kursister er blevet involveret gennem interviews og workshops.

Konkret er der gennemført følgende aktiviteter i evalueringen:

- Indsamling og analyse af aktivitets- og resultatdata samt andet materiale, som daghøjskolen har stillet til rådighed.
- Løbende møder og interviews med ledelsen.
- To dages evalueringsbesøg på daghøjskolen med rundvisning, workshops og interviews med medarbejderne og unge kursister:
 - Udarbejdelse af brugerrejser efter design thinking-metoden, hvor medarbejderne beskriver de unge kursisters rejse fra visitation til udslusning.
 - Workshops om medarbejdernes arbejdsmetoder, om daghøjskolens dokumentation, om udslusning og efterværn, og om samarbejde med andre organisationer, institutioner og afdelinger i Randers Kommune.
 - To fokusgrupper med i alt 14 unge kursister.
- Interview med en afdelingsleder og en jobkonsulent fra Uddannelseshuset, Jobcenter Randers (UUR).

2 Sammenfatning og anbefalinger

I det følgende sammenfattes rapporten. Derefter kommer Cabi med en konklusion på, hvilke centrale virkningsfulde elementer der er i daghøjskolens ungeindsats. Til sidst kommer Cabi med anbefalinger til, hvordan daghøjskolen kan optimere og styrke indsatsen. Halvdelen af anbefalingerne kræver involvering af forskellige afdelinger i Randers Kommune (Jobcenter UUR, Familieafdeling og Ydelseskontor).

2.1 Sammenfatning

Daghøjskolen har etableret en uddannelses- og jobrettet indsats primært for aktivitetsparate unge i alderen 18-30 år, og hvor der forventes en længerevarende indsats, før de kan få en stabil tilknytning til job eller uddannelse. Der er løbende op imod 300 unge kursister tilknyttet, svarende til ca. 600 unge kursister på årsbasis. Pr. 28/6 2023 var der 194 unge kursister tilknyttet fra jobcentret (UUR).

Der er stor aldersspredning, og ca. hver sjette elev er tosproget. Næsten alle (ca. 90 %) har psykiske diagnoser i kombination med andre udfordringer såsom sociale, misbrugs- og sundhedsmæssige problemer. Samtidig har to tredjedele ikke bestået folkeskolens afgangsprøve i dansk og/eller matematik, og ca. to tredjedele er i målgruppen for FVU-dansk og matematik.

De fleste tal i denne evaluering har daghøjskolen trukket manuelt, og det har været svært at få et klart overblik over de unges kursisters forløb, længde og resultater. Det skyldes bl.a., at visitationspraksis og opgørelsespraksis har ændret sig samt den måde, daghøjskolen kan opbevare deres data på. Derfor er de fleste tal, der præsenteres i denne evaluering, fra 2023.

Udslusningsresultater

Siden 1. januar 2023 er (pr. 11. juli 2023) 10 kommet i job og 17 i uddannelse, mens 21 er afsluttet til virksomhedspraktik, som jobcentret har ansvaret for. Derudover er 37 afsluttet pga. barsel eller sygdom, 10 pga. andre årsager, 7 havde for meget fravær, og én har fået førtidspension.¹ Det svarer til, at 27 % er kommet i job eller uddannelse. Dertil skal tillægges dem, der kommer i job og uddannelse efter deres virksomhedspraktik. Denne viden er desværre ikke tilgængelig.

Cabi vurderer, at det er et godt resultat, når der sammenlignes med andre initiativer som fx "Flere skal med", hvor 14-16 % kom i beskæftigelse. Denne sammenligning skal tages med forbehold.

Individuelle fleksible forløb i en fællesskabsramme

De unge kursister tilbydes et individuelt tilrettelagt forløb med individuelle skemaer på skolen med alt fra få timer til fuldt ugeskema, som kan justeres undervejs. De tilbydes dansk,

¹ Følgende indgår ikke i beregningsgrundlaget for udslusning: 5 er afsluttet, fordi de ikke kom i gang, 7 pga. fraflytning, 2 pga. fængsel, 9 pga. at de er fyldt 30 år, én, fordi vedkommende har fået afslag på ydelse. 18 er sat på pause ift. at deltage i skolens aktiviteter.

matematik, kreative fag, personlige udviklingsfag og jobværksted. Samtidig tilknyttes de en vejleder, der følger dem hele vejen. Størstedelen af de ansatte på daghøjskolen er både undervisere og vejledere.

De interviewede unge kursister fortæller, at de for første gang i lang tid ser sig som en del af noget, som de er i stand til at møde op til. For dem er det helt unikt og nyt, at det er skolen, der tilpasser sig dem, og at de har den tid, der skal til for både at komme sig og for at udvikle sig – ikke omvendt, sådan som de oplever det på andre skoler og uddannelsesinstitutioner (inkl. FGU). De fortæller også, at det er helt unikt, at de har en vejleder på daghøjskolen, som prøver at forstå dem, og som kan hjælpe dem med alt undervejs – en tillidsfuld og fagligt dygtig professionel person med tid til de unge kursister. Det er der flere af dem, der ikke har oplevet at have haft før. Fællesskabet er også unikt for mange af de unge kursister, der ikke har et netværk fra tidligere og ikke har haft venner i mange år.

Styrket jobfokus

Daghøjskolen er undervejs i en proces, hvor skolen er gået fra at være et rent uddannelsesforberedende tilbud til nu både at være et uddannelses- og jobrettet tilbud. Fokus på både job og uddannelse giver en god synergi, fordi job ikke bare ses som et mål, men også som et middel til at få en uddannelse. Som det fremgår af anbefalingerne nedenfor, er der et stykke vej endnu, hvilket bl.a. fordrer et endnu tættere samarbejde med jobcentret, da det i dag er jobcentret, der varetager dialogen med virksomhederne.

Jobcentret er tilfreds med samarbejdet

Den interviewede medarbejder og leder fra jobcentret udtrykker stor tilfredshed med samarbejdet. De udtaler følgende:

- ” De [daghøjskolen] er uvurderlige i deres kontakt med de unge og deres ufravigelige holdning til at behandle unge fra kanten med respekt og møde unge, som ingen andre kan. Dette engagement er ulig de andre steder, jeg kommer. Den fleksibilitet, at forstå, at det kan være noget andet, der skal prioriteres i de enkelte tilfælde. Det er en faglig forståelse, der er rummelig. De er fagligt velfunderede hele vejen rundt. Både fagligt og til det sociale (...) Vejledere er både undervisere og vejledere. Det er enestående, at de kan det. De tager sig tiden i overgangen mellem modulerne. De følger de unge, og hvis der er noget, der trykker, så handler de. Jobcentermedarbejder
- ” De [daghøjskolen] er indstillet på at hjælpe dem, der kommer. Opgaven er at møde de unge, som de er, og hvordan der laves individuel plan. De forstår målgruppen, forstår lovgivningen, hvilket bræt vi spiller på, de følger med og kender og accepterer målgruppen [...] De er gode til at arbejde tværfagligt. De stiller sig altid til rådighed for metodeudvikling. De forstår kompleksiteten. Borge- ren kan fx stadig have kontakt med psykiatri, egen læge mv. [...] De er gode til, at de unge kan være en del af et hold. Afdelingsleder i jobcentret

2.2 Virkningsfulde elementer i daghøjskolens indsats

I det følgende beskrives de særligt virkningsfulde elementer, som Cabi har fundet i daghøjskolens ungeindsats:

- **Godt fællesskab:** Det er Cabis oplevelse, at der er et positivt fællesskab, både blandt personalet og kursisterne. De interviewede kursister giver udtryk for, at de ser det som afgørende at være en del af noget og have noget at stå op til. Og at have nogen at spejle sig i, som kan tumle med nogle af de samme livsudfordringer. Nogle af kursisterne fortæller, at de for første gang har fået venner, og at de for første gang har mødt nogle professionelle, der forstår dem. Der er flere eksempler på tidligere kursister, der kommer forbi og deltager i forskellige aktiviteter.
- **Kombineret, fleksibel og kontinuerlig indsats:** Vi ved, at målgruppen har brug for lange, kontinuerlige forløb, hvor de, som de unge kursister selv siger: *"bygges op i eget tempo"*. Daghøjskolen tilrettelægger sammen med den unge kursist forløbet og tilpasser det løbende. Der er tale om en kombination af en uddannelses-, social og beskæftigelsesindsats, som vi ved fra forskning er nødvendig. 25 % er i kombinationsforløb, hvor de både er tilknyttet daghøjskolen og psykiatri, misbrugscenter eller sundhedsvesenet.
- **Fast kontaktperson:** Den faste vejleder på daghøjskolen har løbende kontakt med kursisten i samspil med øvrige undervisere, eksterne samarbejdspartnere og jobcentret. Det lever op til Cabis generelle anbefaling om, at den primære kontaktperson med fordel er tilknyttet det sted, hvor de unge har deres dagligdag. De unge kursister beskriver vejlederne som kompetente, lyttende og tillidsfulde. De har altid tid til at tage en snak, når der er behov for det. De lærer de unge kursister indgående at kende.
- **Sammenhængende indsats:** Daghøjskolen varetager og koordinerer reelt en væsentlig del af den kommunale sammenhængende ungeindsats (KUI), der skal til, for at det lykkes for denne gruppe af unge. Der er gode, faste samarbejdsflader med både region, forskellige kommunale afdelinger, uddannelsesorganisationer og frivillige organisationer. Et samarbejde, der fortsat er under udvikling.
- **Kombination af skole og job:** Daghøjskolen er i samarbejde med jobcentret begyndt at tilbyde unge kursister praktik og job sideløbende med, at de går på skolen. De unge kursister beretter, at de føler sig mere stabile og trygge i situationen, fordi de i løbet af ugen er tilbage på daghøjskolen i trygge rammer, hvor de sammen med vejlederen kan vende eventuelle udfordringer i praktikken eller jobbet, og andre udfordringer i livet, der kan være en barriere for forløbet.
- **Gode overgange:** Det er Cabis vurdering, at daghøjskolens personale ofte spiller en uformel rolle i overgangene, hvis de unge kursister ønsker det. Når de unge kursister afsluttes til job eller uddannelse, er der flere eksempler på, at daghøjskolens vejleder tager med på arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen eller står til rådighed, hvis den tidligere kursist har spørgsmål.
- **En stærk organisation med engagerede medarbejdere:** Det er Cabis indtryk, at der i personalegruppen er en stor vilje til de unge kursister og til hinanden, og at der er en reel tværfaglig og integreret tilgang til de unge kursister, modsat en flerfaglig og parallel tilgang. En trivselsmåling viser, at trivsten blandt medarbejderne på alle

parametre er meget høj sammenlignet med andre arbejdspladser. Endelig kan der konstateres en stor forandringsparathed i personalegruppen. Som den interviewede jobcentermedarbejder siger: *"De er altid positive, når tingene tager en drejning. Når rammen ændrer sig, er de gode til at tilpasse sig. De er meget professionelle."*

2.3 anbefalinger til daghøjskolen og Randers Kommune

På baggrund af evalueringen og Cabis viden på ungeområdet har Cabi udarbejdet en række anbefalinger til, hvordan daghøjskolen kan forbedre og styrke sin ungeindsats. Nogle kan daghøjskolen selv forfølge, mens andre kræver en dialog med forskellige afdelinger i Randers Kommune. Derfor er anbefalingerne delt op i anbefalinger til daghøjskolen og anbefalinger til daghøjskolen og Randers Kommune:

- Anbefaling 2.3.1, 2.3.2 og 2.3.3 kan daghøjskolen selv igangsætte.
- Anbefaling 2.3.4, 2.3.5, 2.3.6 og 2.3.9 kræver involvering af forskellige afdelinger i Randers Kommune. Det foreslås, at jobcentret (UUR) hjælper daghøjskolen med at tage fat i de specifikke afdelinger, som de enkelte anbefalinger omhandler.

2.3.1 Udvid brobygning til flere uddannelsesinstitutioner

Brobygningsforløbene, hvor mindre grupper af unge kursister får afprøvet relevante erhvervsuddannelser på Tradium, beskrives positivt af både daghøjskolens kursister og vejledere. Daghøjskolen kan med fordel udvide samarbejdet til VIA Randers, FGU Østjylland og SOSU Randers. SOSU Randers har tilsyneladende takket nej til et samarbejde.

Derudover kunne der med fordel arbejdes med individuelle brobygningsforløb med uddannelsespraktik på et specifikt område, som kursisten har interesse i.

2.3.2 Styrk datagrundlaget

Daghøjskolen har i evalueringsfasen givet Cabi manuelle træk på data vedr. kursisternes baggrund (køn, alder, tosprogede, uddannelsesniveau, unge mødre), kombinationsforløb og udslningsdata. Det har ikke været muligt at se på længden af forløbene pga. den måde, daghøjskolen har opgjort data på tidligere.

Cabi foreslår, at daghøjskolen indfører en systematik, så baggrundsdata (fx køn, alder, sprog), brobygnings- og kombinationsforløb gøres synlige, enten løbende eller fx fire gange om året. Det foreslås videre, at det gennem dialog med jobcentret (UUR) opgøres, hvad de unge kursister får ud af at overgå til virksomhedspraktik. Dvs. om de kommer videre i job eller uddannelse.

2.3.3 Styrk fokus på job gennem et tættere samarbejde med lokale virksomheder

Både daghøjskolen og jobcentret ønsker at styrke jobfokus i daghøjskolens ungeindsats. I det følgende har Cabi oplistet en række forslag, som daghøjskolen selv kan igangsætte:

- Fortsæt og styrk synliggørelse af jobåbninger med lønnede timer, som kursisterne kan søge.
- Fortsæt besøg på jobmesser og lignende.
- Etablér virksomhedsnetværk, som de unge kursister kan møde, og hvor der kan afholdes matchevents mellem mindre grupper af unge kursister og virksomheder.²
- Lav virksomhedsforlagt undervisning, hvor fx dansk- og matematikundervisningen foregår på en virksomhed. Det kunne eksempelvis være, ligesom FVU-dansk og -matematik indgår i de fagintroducerende forløb på Tradium brobygningsforløbene. Der kunne fx samarbejdes med Bilka Randers, der har et tilbud til FGU-elever, som selvfølgelig skal tilpasses daghøjskolens kursister. Det kunne på den måde også være en brobygning til FGU-erhverv.³
- Styrk jobværkstedet gennem øget deltagelse af virksomheder og tidligere kursister, der er kommet i job. Virksomheder kan også med fordel inviteres ind i andre fag:
- Lav virksomhedsintegreret undervisning, hvor erhvervslivet tænkes ind i undervisningen, fx i dansk og matematik. I dansk kan man eksempelvis lave portrætter af medarbejdere på en arbejdsplads. Eller man kan lave en reportage fra et virksomhedsbesøg.
- Genetablér samarbejde med High:five om kriminalitetstruede unge eller unge med straffeattest, da High:five har kontakt til virksomheder, der kan rumme disse unge.⁴
- Fortsæt gruppebaserede drøftelser af oplevelser fra virksomhedsbesøg, praktik og job efter den narrative metode.⁵ Invitér tidligere kursister, der er kommet i job. Det kan samtidig virke fastholdende at have en relation til daghøjskolen. Kald det evt. højskolenetværk.
- Involvér kursister og virksomheder i projektuge eller lignende, hvor daghøjskolen bliver indrettet, så den i højere grad ligner en virksomhed.

² Med inspiration fra <https://nextworks.dk/>. Et matchevent i Roskilde starter med morgenbrød og kaffe. Virksomhederne præsenterer sig for de unge og fortæller ganske kort om de arbejdsopgaver, virksomheden kan tilbyde, og hvordan en dag i praktik kan se ud. Dernæst drøftes værdier og interesser, så de unge bliver klogere på, hvor de kunne tænke sig at være. Mødet afsluttes med, at de unge vælger den virksomhed, de gerne vil ud i.

³ FGU Randers har forskellige erhvervsrettede temaer, bl.a. <https://www.fguoj.dk/fgu-erhverv/>.

⁴ <https://highfive.net/>.

⁵ Se fx VP+ Aabenraa Kommune <https://www.aabenraa.dk/vores-kommune/nyheder/arkiv/aabenraa-kommune-har-succes-med-haandholdt-indsats-for-udsatte-unge/> og NExTWORK <https://nextworks.dk/>.

2.3.4 Styrk fokus på job gennem tættere samarbejde med jobcentret (UUR) om kontakt til lokale virksomheder

Ifølge en aftale mellem daghøjskolen og jobcentret (UUR) er det udelukkende jobcentret, der må tage kontakt til virksomhederne vedr. praktik og job. Da både jobcentret og daghøjskolen ønsker at styrke jobfokus, foreslår Cabi derfor, at følgende muligheder drøftes mellem daghøjskolen og jobcentret:

- Styrk brugen af det sociale frikort, da det er motiverende for de unge, fordi de får udbetalt hele lønnen med det samme. Få hjælp af kommunen eller Socialstyrelsen til at klæde virksomhederne på til indberetning af løn.⁶
- Tænk i handicapkompenserende ordninger.⁷ Så vil flere kunne tage et lønnet job.
- Opskalér og systematisér kombinationsforløb, hvor de unge kursister modtager undervisning 1-4 dage om ugen og er i job eller praktik 1-4 dage om ugen. Det kræver en aftale om rollefordeling mellem jobcenter og daghøjskole (match, opfølgning mv). Kombinationsmodellen giver de særligt sårbare unge kursister en tryk base med en lempelig overgang til virksomhedspraktik, lønnede timer og job.
- Få besøg fra jobcentret, der fortæller om mulighederne. På samme tid kan jobcentrets medarbejdere lære de unge kursister at kende og på den måde bedre understøtte dem i overgangen, så de får en god oplevelse i praktik eller i job. Dvs. at den ordning, hvor jobkonsulenterne havde mødetid på daghøjskolen, med fordel kan genetableres.
- Øg fokus på overgangen til praktik og videre til job. Den unge kursist er stadig på en rejse, når vedkommende overgår til praktik. I dag inddrages daghøjskolens vejleder ikke i dette arbejde, da kursistens forløb på daghøjskolen afsluttes. Medmindre der er tale om et kombinationsforløb, hvor kursistens daghøjskoleforløb ikke er afsluttet.
- Øg fokus på udslusning til job, herunder daghøjskolevejlederens mulige rolle som overgangsperson, bagstopper og kontaktperson, som de unge kursister er tryk ved. Det kan være en lettelse for kursisten at vide, at der er mulighed for fortsat kontakt.

2.3.5 Gør arbejdet med overgange og efterværn mere synligt og formelt

Daghøjskolen støtter i dag uformelt flere af de unge kursister i overgangen til praktik, job og uddannelse og efterfølgende, hvis der skulle opstå udfordringer. Som det fremgår af Randers Kommunes hjemmeside, er der mulighed for, at Randers Kommune udpeger en kontaktperson i overgangen til job eller uddannelse.⁸ Jobcentrets rådgivere er her den primære kontaktperson og følger op på virksomhedspraktikker og tre måneder ind i en ansættelse, hvis det er

⁶ Se vejledningen i denne pjece. https://sbst.dk/media/16282/virksomhedspjece_socialt-frikort.pdf

⁷ 90 % har en diagnose, og det må formodes, at flere derfor har en psykisk funktionsnedsættelse, der gør dem berettiget til en handicapkompenserende ordning <https://www.cabiweb.dk/temaer/flere-i-job-med-kompenserende-ordninger/handicapkompenserende-ordninger/>

⁸ Hvis UUR vurderer, at de unge har behov for hjælp til at fastsætte en konkret og realistisk uddannelsesplan for at kunne komme i uddannelse eller job, og den unge samtidig har brug for støtte for at kunne fastholdes i forhold til den plan, kan de tilbydes en kontaktperson, der udpeges af UUR. <https://www.randers.dk/borger/skole-og-uddannelse/ungeindsats-og-uddannelsesvejledning/kommunal-ungeindsats/>

relevant. Cabi foreslår, at daghøjskolens arbejde i overgangene sammentænkes med denne opfølgning og i højere grad formaliseres. Da daghøjskolen formelt afslutter sin aktivitet, når en kursist er afsluttet fra daghøjskolen, vil dette kræve en dialog med jobcentret (UUR).

En mulighed er at forsøge sig med et hotline-klippekort. De unge kursister, der ønsker det, kan med fordel få udleveret daghøjskolens vejleders telefonnummer. Man kan også forestille sig, at en virksomhed eller uddannelsesinstitution får udleveret et telefonnummer.⁹

Endelig foreslår Cabi, at de unge kursister, der mister ydelsen, får mulighed for at beholde deres plads på daghøjskolen og på den måde indgår i de årspladser, som der indgås aftale med Randers Kommune om. Unge uden ydelse har også ret til en kommunal beskæftigelsesindsats, hvis de ikke er i job eller uddannelse.

2.3.6 Koordinér indsatsen for unge ledige mødre med familieafdelingen

Daghøjskolen har i juni 2023 tilknyttet 26 unge mødre, svarende til en fjerdedel af alle kvinderne. Ni af dem har en sag i familieafdelingen, hvilket betyder, at de ofte skal til samtaler, mens de har undervisning. Daghøjskolen vil gerne kunne tilpasse skemaet efter det, da samtaler og undervisning ofte falder sammen. Derudover ønsker daghøjskolen en tættere dialog om mødrene, fx ift. at få en hverdag med barn, job eller skole til at fungere. Daghøjskolens vejledere får tit information fra jobcentret, men kunne altså godt tænke sig en dialog om mødrene. Derfor vil daghøjskolen gerne have en fast kontakt til familieafdelingen, hvor mødres dagligdag kan drøftes, og hvor samtaler, plan og skema kan koordineres.

En mulighed er også, at daghøjskolen tilbyder mor/barn-forløb i kombination med relevante indsatser.

2.3.7 Samarbejd med ydelseskantor om regler og typiske spørgsmål fra kursisterne

De unge kursister har efterlyst at få besøg af ydelseskantoret. Daghøjskolen har forsøgt at lave en aftale, men ydelseskantoret har ikke kunnet afsætte tid til det. Daghøjskolens vejledere hjælper kursisterne med kontakten ved behov. Det kan være ved at sidde ved siden af, når kursisterne har spørgsmål til udbetalingen eller ved at hjælpe dem med at udfylde ansøgning om enkeltydelse ved fx tandbehandling og indskud i ny lejlighed. Det kan også være i forbindelse med økonomiske fordele og ulemper ved småjobs. Vejlederne oplever unge kursister, der opgiver kontakten med ydelseskantoret, og der er kursister, de har tabt, fordi kontakten

⁹ Et forsøg i de tre himmerlandskommuner viser, at nogle unge var glade for at få udleveret nummeret, mens andre ikke havde behov for at se sig tilbage, som de sagde. Det viste sig, at mange unge ikke brugte nummeret på kontaktpersonen, og at de, der gjorde, i mange tilfælde først tog det i brug lang tid efter, når de havde begyndende problemer. For nogen betød det, at de fik forebygget frafald, eller at de ikke skulle starte forfra i jobcentrets modtagelse. <https://www.cabiweb.dk/brug-cabi/cabis-publikationer/evaluering-ungeindsats-himmerland/>

mislykkedes. Det vil ifølge daghøjskolen spare jobcentret for mange henvendelser, hvis de unge kursister kunne få lov til at stille spørgsmål i plenum.

Cabi foreslår, at der afholdes informationsmøde en gang om måneden, hvor kursister og vejledere stiller spørgsmål. Daghøjskolens vejledere kan også klæde ydelseskontorets medarbejdere på mht., hvilke spørgsmål de forventer fra kursisterne.

3 Om Daghøjskolen i Randers

Daghøjskolen i Randers er en privat aktør, hvor Jobcenter Randers (UUR) er den største kunde med fast kontrakt på knap 300 aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere, svarende til at ca. 600 unge kursister var i forløb på daghøjskolen i 2022.

På daghøjskolen møder de unge kursister en bred vifte af fagligheder, der kan sammensættes, så det giver mening for den enkelte. Der arbejdes både med personlige, sociale og faglige kompetencer. Og der arbejdes både fagligt og personligt med kursisternes fremtidige mål, uanset om det er uddannelse eller job. De unge kursister tilbydes personlig vejledning kombineret med en lang række fag, der er beskrevet under uddannelses- og jobsporet nedenfor. Herudfra tilrettelægges et individuelt sammensat skema til den enkelte kursist på fra få timer til fuld tid. Skemaet kan tilpasses undervejs, især for de unge kursister, der har brug for at gå op i tid.

Som afklaringsaktivitet tilbydes praktik og job i samarbejde med jobcentret, samt fagintroducerende brobygningsforløb på Tradium i mindre hold. For flere af kursisterne er der et parallelt samarbejde med social- og sundhedsområdet om fx behandling. Det tværgående samarbejde beskrives i kapitel 7 om samarbejde med andre organisationer og interessenter.

I de to næste afsnit beskrives henholdsvis uddannelses- og jobsporet på daghøjskolen. Til sidst beskrives et udvalg af de fællesskabsaktiviteter, der foregår på skolen, eller som skolen tager de unge kursister med til.

3.1 Uddannelsessporet

Daghøjskolen er et uddannelsesforberedende tilbud, hvor de unge kursister får mulighed for at styrke deres faglige, personlige og sociale kundskaber i forhold til at kunne mestre en hverdag med uddannelse. Som beskrevet i kapitel 4 'Om de unge kursister' har ca. to ud af tre unge kursister ikke bestået folkeskolens afgangsprøve i dansk og/eller matematik. Og ca. tre ud af fire er i målgruppen for FVU-undervisning i dansk og/eller matematik.

På trods af et stigende jobfokus på daghøjskolen og i jobcentret er det uddannelsesforberedende arbejde stadig vigtigt for unge kursister, der tager et job som ufaglært og senere ønsker at tage (efter)uddannelse og fx gå fra ufaglært til faglært.

De unge kursister, der vælger et uddannelsesrettet forløb, forventes at deltage i minimum tre moduler á tre timer pr. uge.¹⁰ To moduler skal være FVU-dansk eller -matematik. Nogen vælger det med det samme, mens andre skal opnå en større grad af uddannelsesparathed og en større afklarethed, inden de vælger et uddannelsesrettet forløb.

Forventningerne til deltagelse for unge kursister med uddannelse som mål er fastsat på baggrund af følgende præmisser:

¹⁰ Pr. 24/5 havde 65 % af kursisterne tre moduler eller mere på en uge.

1. Der ses en sammenhæng mellem kursisternes udbytte og undervisningens intensitet, dvs. hvor mange timers undervisning pr. uge. Det største udbytte blev givet ved 5,5 lektioners undervisning pr. uge, hvilket svarer til to moduler på daghøjskolen.
2. Derudover giver det kursisten mulighed for at opbygge nogle gode rutiner omkring at komme afsted ift. timekravet på ungdoms- og erhvervsuddannelser, samt at træne både sine sociale og skolefaglige færdigheder.¹¹

Der er mulighed for at få dansk og matematik som henholdsvis FVU- (forberedende voksenundervisning), OBU- (ordblindeundervisning) og som paraply-undervisning (studieforberedende undervisning). Dog er der ikke mulighed for at tage dansk eller matematik på et højere niveau, hvis kursisterne har en HF- eller studentereksamen. Denne mulighed efterlyses af nogle af de interviewede unge kursister, hvor én havde afbrudt en universitetsuddannelse, og hvor en anden ikke var kommet videre efter studentereksamen.

Sideløbende med dansk og matematik kan de unge kursister tilvælge forskellige moduler, der opleves at give mening i forhold til at styrke færdigheder samt vedholdenhed og dermed øge parathed til at indgå i uddannelse eller job. Daghøjskolen opererer med to kategorier:¹²

1. Udviklingsfag:

- **Personlig udvikling.** Der arbejdes med psykisk robusthed. Der veksles mellem teori, individuelle refleksionsopgaver, film, dokumentar og podcast, walk and talk samt fælles drøftelser på holdet og i mindre grupper.
- **Angst som grundfølelse.** For kursister, der har oplevelser med angst eller ængstelighed. Undervisningen lægger vægt på individuelle øvelser og refleksioner i plenum.
- **Krop og psyke.** Der arbejdes med psykisk robusthed i tæt samspil med kropsbevidsthed. Der veksles mellem teori, individuelle refleksionsopgaver, film, dokumentar og podcast, fælles snakke på holdet og i mindre grupper, walk and talk, praktiske øvelser med kroppen samt afspænding.
- **FART.** Kursisterne lærer at håndtere følelser og temperament og bliver fortrolige med deres samarbejdskompetencer i forhold til at nå job- eller uddannelsesdrømme. Undervisningen er en kombination af praktiske opgaver, teoretiske oplæg og gruppeopgaver. Den enkelte kursist vil i forløbet få udarbejdet en grupperolleprofil og en styrkeprofil.
- **Gode vaner.** Der arbejdes med at ændre vaner ved at sætte nogle helt konkrete små mål som fx mål i forhold til døgnrytme, mental sundhed eller i forhold til kost. Undervisningen er både med individuelle opgaver samt gruppearbejde.
- **Samfunds- og kulturfag.** Viden om samfundet, demokratiet og dets historiske forandringer. Udgangspunktet i undervisningen vil være en faglig bearbejdelse af forskellige temaer i arbejdet med nyhedsartikler, lovgivningsmateriale, dokumentarer, debatprogrammer, bøger og andre informationskilder.

¹¹ Fra daghøjskolens tilbudsbeskrivelse.

¹² Fra daghøjskolens tilbudsbeskrivelse.

2. Praktiske kreative fag:

- **Sund mad let at lave.** Målet er, at kursisten er aktivt deltagende, kan tage ansvar for de enkelte processer i køkkenet samt kan indgå i et samarbejde med en eller flere andre.
- **Motion.** Målet er, at kursisten mærker fordelene ved at bevæge sig og motionere, samt at kursisten motiveres til at dyrke motion og idræt i sin fritid, fx ved deltagelse i idrætsfællesskaber.
- **Billedkunst:** Målet er, at kursisten er aktivt deltagende og tager ansvar for processen fra design til færdigt produkt, samt at kursisterne kan indgå i et samarbejde med en eller flere andre.
- **Tekstilværksted.** Der arbejdes med forskellige kreative udtryk hovedsageligt fremstillet i tekstilt materiale. De færdige produkter fra projekterne udstilles på daghøjskolen eller hos eksterne kulturinstitutioner.

De unge kursister tilbydes fagintroducerende **brobygningsforløb** på Tradium, hvor de i mindre grupper besøger de forskellige værksteder, hvor de løser forskellige opgaver. Her får de mulighed for at snuse til de forskellige erhvervsuddannelser, som Tradium tilbyder, hvilket kan medvirke til afklaring af fremtidigt valg af job og uddannelse. Daghøjskolens vejledere tilbyder også enkeltstående kursister at tage med på besøg på uddannelsesinstitutioner. Vejlederne og de enkelte uddannelser tilbyder også hjælp til at se på muligheder for særlig støtte (fx sps-støtte) og muligheder for handicaptillæg.

Derudover spiller **jobsporet** også en vigtig rolle i det uddannelsesforberedende arbejde, da det er her, de unge kursister kan få et billede af, hvad uddannelse kan anvendes til, og det er her, de kan se, hvad andre kan, selv om de måske selv havde opgivet uddannelse. Jobsporet er også relevant for de kursister, der har brug for et job frem til uddannelsesstart. Jobsporet beskrives i det følgende kapitel.

3.2 Jobsporet

I den seneste årrække har jobcentrene fortrinsvis haft fokus på uddannelse for unge, der ikke har en kompetencegivende uddannelse. Således har daghøjskolen overvejende været et uddannelsesforberedende forløb. Med de seneste års fokus på job, både som mål og middel, er det også ved at blive en del af daghøjskolens dagligdag. Senest har Reformkommissionen foreslået, at lønnede timer skal være en central del af indsatsen for udsatte unge, der ikke er i job eller uddannelse.¹³

I dag er aftalen med jobcentret, at al kontakt til virksomheder skal gå igennem jobcentret. Når en ung kursist overgår til et virksomhedsforløb (praktik eller lønnede timer), afsluttes forløbet typisk hos daghøjskolen, medmindre der er tale om et såkaldt kombinationsforløb, hvor kursisten på en uge både har undervisningsdage på daghøjskolen og arbejdsdage i form af praktik eller ordinære timer hos en virksomhed.

¹³ <https://reformkommissionen.dk/udgivelser/nye-reformveje-3/>

Samarbejdet med virksomheder skal gå igennem jobcentret. Det sætter præmissen for daghøjskolens muligheder for at have et jobfokus i undervisning og vejledning. Som en vejleder fra daghøjskolen giver udtryk for, "så emmer daghøjskolen ikke af erhvervsliv". Det er både en tilvænning for undervisere og kursister at skulle tænke i job.

Der har været flere tiltag på daghøjskolen i forhold til at styrke den jobrettede del af indsatsen:

- Etablering af faget Jobværksted. (se afsnit 3.2.1).
- Synliggørelse af jobåbninger, fx småjobs, som jobcentret giver adgang til. Og synliggørelse af elevpladser og økonomi i forbindelse hermed.
- Deltagelse i aktiviteter ud af huset, fx når Jobcenter Randers Erhverv holder Jobmesse eller "Kloge Hænder". Eller deltagelse i "Jobdating" hver måned, hvor lokale virksomheder søger medarbejdere. De unge kan her møde virksomhederne.
- Hjælp til at udfylde CV'er på Jobnet, både individuelt i vejledningen og som en del af jobværkstedet. Daghøjskolen påtager sig opgaven med, at de unge kursister får dem lavet. Jobcentret går op i, om de unge får dem lavet.¹⁴
- Etablering af kombinationsforløb (se afsnit 3.2.2).¹⁵
- Udstationering af jobkonsulenter fra UUR på daghøjskolen. Denne ordning er ophørt.

» Vi bruger os selv. Vi er ikke perfekte. Dumheder og hvad vi er stolte af. Hvordan kommer brødet på bordet. Det med at forsørge sig selv. Hvorfor er det vigtigt?
Vejleder på daghøjskolen

3.2.1 Jobværksted

De unge kursister har mulighed for at starte på daghøjskolens jobværksted tre timer pr. uge. Det veksler mellem traditionelle jobsøgningsaktiviteter, fx viden om det lokale arbejdsmarked, CV, den gode ansøgning og afklarende aktiviteter, hvor kursisten bliver klogere på sig selv i forhold til at træffe holdbare valg omkring den korteste og bedste vej ind på arbejdsmarkedet. Jobkonsulenter fra UUR kan ligeledes bidrage med deres arbejdsmarkedsviden på modulet. Ligesom kursisterne bliver præsenteret for konkrete jobåbninger og småjobs fra jobcentrets rekrutteringsservice. Der gives i denne forbindelse et konkret overblik over det lokale erhvervsliv, brancher og jobtyper, så de unge kan se mulighederne. Det gøres bl.a. igennem jobcentrets jobbarometer og konkrete joboplag i forskellige grupper på de sociale medier, hvor forskellige typer af jobs er placeret.

¹⁴ Ifølge vejlederne har nogle kursister svært ved at arbejde med deres CV, både bogligt, fagligt og teknisk. Bare det at huske, hvornår man var færdig, kan være svært. Andre får det lavet hurtigt.

¹⁵ Aabenraa Kommune har i mange år haft succes med kombinationsforløb til samme målgruppe gennem deres VP+ initiativ. <https://www.aabenraa.dk/vores-kommune/nyheder/arkiv/aabenraa-kommune-har-succes-med-haandholdt-indsats-for-udsatte-unge/>

3.2.2 Kombinationsforløb

I juni 2023 var otte unge kursister i kombinationsforløb, hvor undervisning kombineres med praktik eller job. Det betyder, at de sideløbende med undervisningen kan arbejde med at udvikle arbejdsidentitet og afklare job- og uddannelsesønsker. Fordelen er endvidere, at tidligere kursister på den måde fortsat har en tilknytning til skolen med kammerater og livserfarne kolleger, de er trygge ved. Hvis en praktik eller et job mislykkes, er de stadig tilknyttet daghøjskolen og oplever derfor ikke et frafald på samme måde, som hvis de faldt fra en ren praktik eller et job. Det styrker en positiv overgang til job eller uddannelse. Her tilbyder daghøjskolens vejledere tæt kontakt og hjælper med at håndtere udfordringer.

Praktikken eller jobbet er ikke et mål i sig selv. Det er lige så meget et middel til at *afklare* drømme og ønsker for fremtiden (herunder evt. uddannelse) og et middel til, at de unge kursister *udvikler* sig i en positiv retning i det tempo, de nu er i stand til, for til sidst at kunne forsøge sig selv.

Når de unge kursister er tilbage på skolen, kan de dele erfaringer og fortællinger med andre kursister, og de kan på den måde spejle sig i hinanden og se den positive personlige udvikling, et job giver. Det kan give kursisterne en øget tro på, at der også er en vej for dem. Tilgangen er her den narrative metode, der bygger på, at det ikke er underviseren, men kursisten selv, der skal dele erfaringer og løsninger, der kan styrke fortællingerne om, hvordan en hverdag kan lykkes. Dette gøres både individuelt med vejlederen og i grupper i undervisningen.

” Jeg har en ung kursist, der tager FVU-eksamen, samtidig med at han er i praktik tre dage. Vejleder på daghøjskolen

” Jeg har én, der er i praktik, samtidig med at han mandag er på tekstilhold. Vejleder på daghøjskolen

3.3 Fællesskabsaktiviteter på daghøjskolen

Fællesskaber og venskaber opstår primært gennem deltagelse i de forskellige fag, de unge kursister har valgt. Her har underviserne meget fokus på facilitering af grupper og rammer i forhold til værdierne omkring det sociale liv i grupperne. Her har underviserne et særligt øje for de unge kursister, der har svært ved at indgå i fællesskabet. Som beskrevet i afsnit 3.4 sluses de unge lige så langsomt ind på holdet, hvis det er nødvendigt.

Hver onsdag har de unge kursister mulighed for at mødes til modulet Fælles fokus, der indeholder fællesskabsrettede aktiviteter. Daghøjskolens erfaring med målgruppen er, at det lykkes at få flere unge med, når det er skemalagt på forhånd. Her samler vejleder en lille gruppe af sine unge formiddag eller eftermiddag. Aktiviteterne skal overordnet set støtte de unge kursister i fremmøde ved at sikre nogle gode fællesskaber på tværs af skolen. Det er inspireret af Køge Kommunes projekt ”Er du på vej?”¹⁶, hvor der arbejdes med at mobilisere de unge selv i forhold til at understøtte hinanden i at møde op, selv på dage, hvor det er svært. Derudover vil

¹⁶ Køge Kommune, <https://erdupaavej.dk/>

aktiviteterne bære præg af nogle praktiske elementer. Hvis der fx er flere i gruppen, der har behov for hjælp til noget omkring CV, vil de sammen med vejlederen og andre unge kursister kunne hjælpe hinanden med at løse det.

Derudover afholder eller deltager daghøjskolen i følgende fællesskabsaktiviteter:

- Grill- eller spilaftener på daghøjskolen.
- Weekendudstilling i broderi.
- Fladbroløbet, hvor alle kursister har mulighed for at gå eller løbe 3-10 km.
- Idrætsdage, både internt og eksternt. Det kan være sammen med beskæftigelsestilbuddet for de uddannelsesparate på Tradium via samarbejdet med Bevæg dig for livet.
- Byvandring i Randers.
- Ture på Randers Kunstmuseum.
- Fejre afslutninger inden ferier.
- Morgensangen tirsdag og torsdag med morgenmad til kursisterne.

Ovenstående skal ikke blot styrke fællesskabet omkring de unge. De gennemføres også for at vise, hvordan man kan bruge de tilbud, der findes lokalt i Randers og på den måde vise, hvordan man kan engagere sig i de kulturelle tilbud, der er.

4 Om de unge kursister

I dette kapitel beskrives først de unge kursisters baggrund ud fra kvantitative data og interviews med medarbejdere og kursister, hvorefter en fiktiv kursists brugerrejse beskrives. Dernæst beskrives kursisternes, daghøjskole- og jobcentermedarbejdernes oplevelse af de fleksible rammer, de unge kursister mødes af. Endelig gives der en status på afslutning af kursisters forløb på baggrund af data, som Cabi har modtaget fra daghøjskolen.

4.1 De unge kursisters baggrund

De unge kursister er ledige, der har komplekse udfordringer udover ledighed. Alle kursister er henvist fra jobcentret. Ca. 93 % er aktivitetsparate unge¹⁷, hvilket vil sige, at jobcentret forventer, at der skal mere end et år til, før de unge kan komme i job eller uddannelse. 16 % af de henviste unge kursister er tosprogede.

Lidt over halvdelen af de unge kursister er kvinder (54 %), hvoraf hver fjerde har et eller flere børn. Af dem har hver tredje en kendt sag i familieafdelingen. Alderen er meget spredt: 9 % er 18-20 år, 43 % er 21-25 år, og 48 % er 26-29 år. Dvs. at der både er kursister, der kommer fra skolevægning og specialklasser, kursister, der kommer fra uddannelsesafbrud, kursister, der kommer fra behandling, og kursister, der har været eller tidligere har været tilknyttet jobcentret i længere tid.

Næsten alle de unge kursister har, udover udfordringer af social, misbrugs- og sundhedsmæssig karakter, også psykiske vanskeligheder. Derudover kan de unge kursister have fagligt besvær såsom ordblindhed og indlæringsvanskeligheder.

Daghøjskolen og jobcentret vurderer, at 20-30 % af kursisterne i dag har en autismediagnose. Jobcenter Randers har i 2021 lavet en undersøgelse af diagnoser i målgruppen. Det viste sig, at 90 % har min. én af følgende psykiatriske diagnoser

- Angst
- Stress
- Depression
- Autisme
- ADHD
- Personlighedsforstyrrelse

¹⁷ Tallene svinger fra dag til dag. Pr. 19/6 var 198 tilmeldte aktivitetsparate, 15 uddannelsesparate og én i ressourceforløb.

20 % (svarende til 38 kursister) var i juni 2023 i kombinationsforløb med psykiatri¹⁸, 5 % (svarende til ni kursister) var i kombinationsforløb med rusmiddelbehandling, og 1 % (svarende til to kursister) var i kombinationsforløb med det somatiske sundhedsvæsen.¹⁹

Derudover har de unge kursister ofte dårlige skoleerfaringer. En optælling fra daghøjskolen i 2022 viste, at knap 67 % ikke havde 02 i folkeskolens afgangsprøve i dansk, og at 68 % ikke havde det i matematik. I 2021 blev 71 % af de unge kursister FVU-screenet. 96 % af de screenede var i målgruppen for FVU-dansk og 86 % i målgruppen for FVU-matematik.

Fælles for de interviewede unge kursister er, at de har haft dårlige oplevelser med skole og nogle også med ungdomsuddannelse og enkelte med videregående uddannelse. De har ikke kunnet håndtere de forventninger, der ofte følger af at indgå i skolefællesskab. Flere er brudt sammen undervejs og kæmper med social angst. Det kan være i kombination med autisme eller ADHD, der gør dem mere udsatte ift. at indgå i et skolefællesskab. Nogle har også forsøgt med arbejde, men har ikke kunnet fastholde det grundet stigende pres, stress og sygdom.

Kendetegnende for de unge kursister er også, at de står uden netværk og ofte føler sig isolerede. De fleste unge kursister vurderes af daghøjskolen at komme fra udsatte familier, mens enkelte også kommer fra umiddelbart ressourcerstærke familier, der ikke selv kan hjælpe de unge godt på vej.

I det følgende gives der nogle anonymiserede eksempler på unge kursister, som Cabi har mødt:

- Ung mand med autisme, som kommer med specialskolebaggrund. Har haft en del mislykkede praktikker. Beskriver selv, at han har brug for at få ro på, mere selvværd, mindre stress.
- Ung mor med angst og depression, som har brug for at få en dagligdag og øve det sociale. Hendes mål er at tage et HF-enkeltfag.
- Ung kursist med Aspergersyndrom. Har gået på specialskole og fik en depression i slutningen af sin STU, som det tog 2-3 år at komme ud af. Tog FVU på daghøjskolen og kom på FGU. Det var for meget for ham med større klasser og fuldt skema. Fik migræneanfald af det. Har brug for at blive bygget op.
- Student fra 2017, som arbejdede i sit sabbatår og fik en depression. Han sad hjemme i 3-4 år, hvor han ikke snakkede med nogen i lang tid. Han har fuldt skema på daghøjskolen. Det er vigtigt for ham at være i aktivitet og blive bygget op.
- Ung kursist født i DK af forældre, der er flygtet fra krig. Han har været mobbet og har reageret med vold igennem hele sin opvækst. Han fortæller selv, at de andre elever slog ham med mursten i baghovedet gentagne gange i skoletiden. Han har autismetræk og har svært ved at håndtere stress. På daghøjskolen arbejder han på at få venner og styre sin aggressivitet.

¹⁸ Det kan både være praktiserende, lokalpsykiatrien eller et af centrene i Randers.

¹⁹ Fra forskning ved vi, at det virker at være i et kombinationsforløb, hvor flere indsatser spiller sammen, bl.a. beskæftigelse, uddannelse og behandling. <http://vaeksthusets-forskningscenter.dk/news/parallele-indsatser-uden-pause-skaber-progression/>

- Ung med autisme, som har gået i specialklasse i mange år, forsøger sig med tømreruddannelsen, men det går galt for ham. Hans angst og stress forværres af tømreruddannelsen.
- Ung kvinde, der er ny på daghøjskolen, havde et mislykket FGU-forløb, hvor presset blev for hårdt. Hun ved ikke, hvad hun skal, måske blive bedre til matematik. Hun er glad for at have ro til at finde ud af, hvad hun skal.
- Én har gået på et erhvervsakademi. Skolen, det store fællesskab og et liv på SU blev for stort et pres. Gik ned til sidst.

4.2 Sofus' brugerrejse på daghøjskolen

I det følgende præsenteres Sofus' brugerrejse på daghøjskole. Sofus er en fiktiv kursist, der godt kan ligne flere af de kursister, daghøjskolen har tilknyttet. Brugerrejsen er lavet på en workshop med en gruppe af daghøjskolens medarbejdere.

Brugerrejse Sofus (fiktiv person)

Sofus er en ung mand på 18 år, der tidligere har gået i specialklasse og har diagnoserne ADHD og angst med tilhørende koncentrationsbesvær. Han er tilflytter og bor hos sin mor, hvor han prøver at holde sammen på familien, især hans lillesøster, som han holder meget af. Hans bedste ven er på vej ind i kriminalitet og er hashmisbruger. Han drømmer om at få sin egen familie. Han modtager uddannelseshjælp fra jobcentret.

Sofus vil gerne have matematik, og han får samme underviser, der også er vejleder. Det giver meget i relationen. Han bliver vist rundt på skolen. Der bliver banket på, både i en af klasserne og på kontoret.

Han tilbydes allerede at komme næste dag eller ugen efter. Han vælger at komme ugen efter til matematik. Det aftales, at han ringes op og bliver modtaget ved hovedindgangen. I matematiktimen bliver han budt velkommen. Han bliver stille og roligt gelejdet ind og får lov til at sidde lidt for sig selv og følge timen. Efter timen spørger vejlederen til, hvordan det er gået.

Han bliver FVU-screenet, og der konstateres ordblindhed.

Sofus kan have fantastiske historier og undskyldninger for, at han ikke kommer. Derfor arbejdes der med at skabe relationer til underviser/vejleder og andre på holdet. Han bliver taget godt imod på holdet, og der er et par stykker, der tager godt imod ham. De tager ham med til sociale aktiviteter. De spiller spil på kryds og tværs og griner og hygger.

Han begynder at komme mere og begynder at få en tæt relation til vejleder og nogle af de andre kursister. Det viser sig desværre, at han har et begyndende hash-misbrug. Derfor etableres der et kombineret forløb, hvor han kan gå på rusmiddelcentret.

Sofus bliver taget med til messe (kloge hænder, industri) og han prøver også at komme med på Tradium, hvor han prøver forskellige håndværksfag på deres værksted. Det vækker hans interesse. Studievejleder inviteres. Planen er også, at han skal besøge FGU. Der er dog ikke etableret et samarbejde endnu.

Personalet drøfter, hvad der er bedst for ham: FGU, direkte på uddannelse, praktik og job. Der peges på, at han med fordel kan komme i kombinationsforløb med undervisning og praktik med henblik på at få sin eksamen og starte en uddannelse, fx EGU eller en erhvervsuddannelse med sps-støtte.

En medarbejder fortæller, at han har en kursist, der ligner Sofus, som pludselig får afsluttet sit forløb af sagsbehandleren, fordi han har fået et job. Erfaringen er, at han sandsynligvis vil komme tilbage efter noget tid. Der vil han få tilbudt den samme vejleder. En anden fortæller, at hun har én, der er blevet sat på pause.

Daghøjskolen kan ikke gøre noget, når kursisters forløb afsluttes pga. job eller pause. Her peger personalet på, at det kunne være godt, hvis der var mulighed for at tage kontakt til Sofus og høre, hvordan det går. Måske dette kunne have været forebygget, hvis der bliver arbejdet mere systematisk med job og udslusning til job, sådan som det fremgår af anbefalingerne i denne rapport.

4.3 Fleksible og tilpassede rammer på daghøjskolen

Ovenstående data og beskrivelser viser, at de unge kursister er meget forskellige, og at de derfor har brug for forskelligt tilrettelagte skemaer, og de har brug for forskellig vejledning til, hvordan de kan komme videre med job eller uddannelse. I afsnit 3.3 beskrives det, hvordan daghøjskolen arbejder med at inkludere de unge i skolefællesskabet.

I det følgende beskrives det, hvordan daghøjskolen arbejder med at tilrettelægge undervisning og vejledning af de unges behov.

Nogle kursister har brug for fuldt skema og har svært ved at håndtere fridage og ferier, mens andre har svært ved fremmøde og blive del af et skolefællesskab og andre fællesskaber.

- ” Det giver ikke mening for mig, hvis mit skema ikke er fyldt. Jeg dur ikke til at have ferie. Jeg har brug for et fast skema. Ung kursist med autisme
- ” Jeg har svært ved fremmøde. Jeg har altid svært ved det sociale pres i skole. Har svært ved sport og de kulturer, der forventes. Jeg har prøvet forskellige uddannelser. Det kommer altid tilbage til fraværet. Jeg møder ikke frem og kan være hjemme i flere måneder. Det gik skidt på FGU. Der er mange ting, jeg skulle sige ja til. Hvis man siger nej til aktiviteter, kan man ikke være på FGU. Ung kursist

Nogle af de unge kursister i fokusgrupperne fortæller, at de har svært ved at skulle imødekomme de krav, der er på FGU og andre ungdomsuddannelser om fremmøde og deltagelse i aktiviteter, som de har svært ved. De fortæller, at de ikke kan sige nej, og at undervisningen på FGU og ungdomsuddannelserne ikke kan tilpasses dem. Det er omvendt på daghøjskolen. Her er der mulighed for at sige nej eller få tilpasset undervisningen. Fx har de mulighed for at gå ind i et andet lokale, hvis angst eller andet gør, at de har brug for at sidde for sig selv.

- ” Her føler jeg mig komfortabel. Jeg elsker at komme her. Jeg er glad for min kontaktlærer. For første gang glæder jeg mig til at møde op. Kontaktlæreren kan hjælpe dig. I stedet for at de vil fikse, at man har det skidt. Ung kursist

- ” De har mange gode tilbud på timer. Men der er ikke pres på, at man skal lige som FGU. Ung kursist
- ” Der er plads til at finde sig selv på daghøjskolen. Ung kursist
- ” Jeg føler, at de første to måneder af det her har hjulpet meget mere. Det har sænket mit pres. Før, når jeg talte med UU-vejleder, så tænkte hun et niveau højere. Her er større forståelse for, hvis jeg siger, at jeg ikke kan. Det er et stort spring at tage en uddannelse. Det nytter ikke noget, at man begynder på noget og falder fra hver gang. Ung kursist

Derudover fortæller nogle af fokusgruppedeltagerne, at corona-epidemien har været med til at forværre deres situation, fordi de blev nødt til at være hjemme. Der har daghøjskolen været med til at samle dem op og bygge dem op på ny, fortæller de.

- ” Det er en del af trygheden at komme tilbage. Kende lærerne. Det betyder meget. Sikkerhed. Tryghed. Ung kursist

Et fælles kendetegn for flere af de unge kursister er, at de har lidt nederlag i de institutionelle sammenhænge, de har været i, og at de har fællesskabshistorikker præget af mange nedbrud. Det betyder, at de har mistet tillid til de professionelle, som de møder i forskellige sammenhænge, og at de har svært ved at interagere med andre unge. Det betyder også, at de i nye kontekster har svært ved at holde fast i tidligere relationer, der kan fungere som rygstød. CeFU beskriver det som serielle sammenbrud, hvor unge ikke lykkes med at være positivt til stede og præstere i de sammenhænge, de prøver sig af i (skole, uddannelse, job, praktik, tilbud mv.).²⁰ De unge kursister fortæller, at de med daghøjskolen har fået en håndsrekning i forhold til at styrke deres kompetence til, at det kan lykkes at danne fællesskaber.

Den interviewede jobcentermedarbejder fortæller, at daghøjskolens medarbejdere formår at skabe tillid til de unge kursister, både gennem den måde, de bliver mødt på, og gennem de fleksible rammer, de bliver tilbudt at være en del af:

- ” De har unge, der ikke har den mindste form for tillid til ”systemet”. De overgiver sig til et hensigtsmæssigt samarbejde. De er meget glade for daghøjskolen og er meget positive i omtalen af daghøjskolen. Det, at der ikke er kæmpe hold, det, at de ses i øjenhøjde, og det, at der stilles krav. Der er en tålmodig lærebane, som de husker fra folkeskolen. De fremhæver, at man ikke skal række hånden op, da undervisningen er tilrettelagt individuelt. På mestringshold er der mulighed for at tage udgangspunkt i sig selv. Alt fra at matematik er svært, det er svært at komme op, frustration over ventetider i psykiatrien mm. Man forsøger inden for rammen, inddragelse i at tilrettelægge et skema. De unge fremhæver deres fleksibilitet. De fremhæver også det sociale, og at de får venner –

²⁰ <https://www.cefu.dk/emner/publikationer/publikationer/sammenbrud-og-tillid-naar-unge-uden-uddannelse-%E2%80%99bliver-til%E2%80%99.aspx> og <https://vbn.aau.dk/da/publications/f%C3%A6llesskaber-i-ungdomslivet-n%C3%A5r-de-g%C3%B8r-godt-og-n%C3%A5r-de-g%C3%B8r-ondt>

dem, der tager imod det. En mere tålmodig træningsbane og anerkendelse, som de ikke har fået før. Jobcentermedarbejder.

Når man spørger til, hvilke unge kursister daghøjskolen har svært ved at rumme, fortæller daghøjskolemedarbejderne, at det kan være unge mænd, der er aggressive, og som kan have et misbrug. Det giver jobcentermedarbejderen også udtryk for:

” De unge mænd har de svært ved at rumme. Det er en realitet, at misbrug og kort lunte kan være svært at rumme. Jobcentermedarbejder

Det kan også være unge, der modsætter sig holdfællesskaber:

” Så er der unge, der ingen idé med dansk og matematik ser og ser ingen idé med mestringsholddelen, fordi det er alle de andre, der er noget galt med. De er svære at finde en hensigtsmæssig plads til. De bliver i højere grad pauseret. Det kan være svært at arbejde i den modstand. Der er ikke noget alternativ til dem. Dem bruges der meget tid på med opsøgende medarbejdere. Jobcentermedarbejder

” De unge hader at gå på hold. Det skal de lære. Jobcentermedarbejder

4.4 Status på afsluttede forløb på daghøjskolen

Jobcentret har i perioden 1. januar 2023 til 11. juli 2023²¹ afmeldt 115 unge kursister, hvoraf 103 kan optræde som beregningsgrundlag for job- eller uddannelsessucces, jf. tabellen nedenfor. Af dem er 27 (svarende til 27 %) afsluttet til job eller uddannelse og 21 til virksomhedspraktik.²² Det vides ikke, om denne virksomhedspraktik fører til/har ført til job og uddannelse, eller om de vender tilbage til daghøjskolen eller andet tilbud. For at kunne sammenligne med andre indsatser er det nødvendigt at have denne viden. Det vides heller ikke, hvor længe de unge kursister har været tilknyttet daghøjskolen.

Afsluttede daghøjskoleforløb i 2023 (1. januar-11. juli 2023)

Afsluttet til:		
Uddannelse	17	17 %
Arbejde	10	10 %
Virksomhedspraktik	21	20 %
Barsel / Sygdom	37	36 %
For meget fravær	7	7 %
Pension	1	1 %
Andet	10	10 %
I alt	103	100 %

Derudover afsluttet til:	
Ikke kommet i gang pga. fravær	5
Fængsel	2
Fraflytning	7
Pause	18
30 år	9
Afslag på ydelse	1
I alt	42

²¹ Det har ikke været muligt at lave en ordentlig statistik for 2022, da de unge kursister kunne blive afsluttet fra et forløb på daghøjskolen og starte på et nyt på daghøjskolen. Vi kan se, at langt flere er kommet i virksomhedspraktik i 2023 som følge af det øgede jobfokus i samarbejde med jobcentret.

²² De unge kursister, der er i kombinationsforløb, hvor de er i job eller virksomhedspraktik samtidig med at de går på skolen, tæller ikke med her, da de ikke er afsluttet fra daghøjskolen.

Hvis man sammenligner med gruppe 1 i ”Flere skal med”, hvor der er en forventning om, at borgeren kan tilknyttes en virksomhed, synes resultatet at være godt. Her er 14-16 % kommet i beskæftigelse.²³ Hvis vi antager, at flere af praktikkerne efter afslutning af et daghøjskoleophold fører til job eller uddannelse, har daghøjskolen en god udslusningsprocent.

Fængsling, fraflytning, aldrig mødt op (højt fravær), 30 år tælles ikke med i beregningsgrundlaget, da daghøjskolen ikke har indflydelse på disse faktorer. Unge kursister, der er sat på pause, regnes heller ikke med, da pause betyder, at de kan genoptage deres forløb.

Langt hovedparten af de unge kursister, der fylder 30 år, afsluttes automatisk. Det er således et teknisk afslutningsgrundlag, uafhængigt af hvad der er bedst for den enkelte unge kursist. Der er enkelte tilfælde, hvor de unge kursister får lov at fortsætte i en begrænset periode. Der er også eksempler på tidligere kursister, der kommer til nogle af timerne for at hilse på venner og underviser.

Sygdom er en svær størrelse. For det første er der mere arbejde med dem, der er syge. For det andet kan det også være, at nogle af dem, der afsluttes pga. sygdom, hele tiden har været for dårlige til at være på skolen. Nogle har skolen slet ikke set eller måske kun set en enkelt gang.

Bemærk, at en kursist er blevet afsluttet i 2023 på grund af frataget ydelse. Det er typisk unge, der arver eller får udbetalt deres børneopsparing eller feriepenge og derfor ikke er berettiget til ungedyden. Cabi har fået fortalt, at der er eksempler på unge kursister, der mister ydelsen, der frivilligt fortsætter på daghøjskolen. Selvom man får frataget ydelsen, kan man have ret til en beskæftigelsesrettet indsats. Det vil derfor være oplagt, at unge kursister, der ikke er berettiget til ungedydelse, fortsat har mulighed for forløb på daghøjskolen.

²³ <https://www.star.dk/media/15475/slutevaluering-af-flere-skal-med-hovedrapport.pdf> s. 28

5 Arbejdsmetoder og tilgange til de unge kursister

I dette kapitel beskrives det først, hvordan de unge kursister får tilknyttet en vejleder på daghøjskolen, og hvordan denne arbejder. Dernæst beskrives det, hvordan samtaler afholdes, og det beskrives, hvordan evaluator oplever daghøjskolemedarbejdernes trivsel, faglighed og forandringsparathed. Endelig beskrives de metoder og tilgange, skolen har i arbejdet med de unge kursister, og hvilket teoretisk afsæt skolens medarbejdere har i dette arbejde.

5.1 Tilknytning af vejleder fra daghøjskolen

De unge kursister får som det første tilknyttet en vejleder, der i nogle tilfælde samtidig er underviser på et af kursistens valgte moduler. De fleste undervisere er samtidig vejledere og har derfor en dobbeltkompetence som underviser og vejleder. Det betyder også, at de unge kursister kan danne relationer til flere ansatte på skolen, hvilket gør, at forskellige udfordringer kan håndteres med det samme.

” *Vejledere er både undervisere og vejledere. Det er enestående, at de kan det. De tager sig tiden i overgangen mellem modulerne. Man følger de unge, og hvis der er noget, der trykker og skal rykkes på, så gør de det. Jobcentermedarbejder*

Den generelle tilgang er et fælles fokus på kerneopgaven, nemlig kursistens udvikling mod job og uddannelse. Det betyder, at det rigtige match mellem vejleder og kursist vægtes højt. Kemi, faglige og personlige spidskompetencer er derfor afgørende i matchet til kursisten. Der er i personalegruppen en stor åbenhed om egne kompetencer, ligesom der er en høj grad af anerkendelse af kollegaers kompetencer. Der lægges stor vægt på disse parametre i håndtering af matchet, udnyttelsen af kompetencerne og kursisten generelt.

” *Vi kan noget forskelligt. Vi kan finde på at skifte vejleder, hvis der er bedre kemi. De, der vender tilbage, kan få samme vejleder eller starte på en frisk. Det er der en åben dialog [...]. Nogle gange har sagsbehandleren peget på en bestemt vejleder i visiteringen. Det er vi også åbne om. Medarbejder på daghøjskolen.*

En medarbejder fortæller om en ung, der ved visiteringen havde en dialog med sin nye vejleder. Hun møder ikke op og bliver derfor ikke optaget. Senere møder hun på skolen, fordi hun har brug for hjælp. Dette eksempel viser, at det for nogle unge kursister kan være vejledningen og den hjælp, de får, der er afgørende for deres fremmøde. Samtidig kan disse unge kursister sluses ind og lige så langsomt få en hverdag med et struktureret og fagligt indhold.

Den interviewede jobcentermedarbejder fortæller, at vejlederes rolle er vejledende i forhold til udfordringer, cv, e-boks, bookning af møder med læge etc. Der arbejdes overordnet med livsmestring. Konkret betyder det, at der sammensættes hold, der kan arbejde med alt fra

jobansøgninger til personlig udvikling. Det betyder også, at der kan laves håndholdt brobygning til job og uddannelse gennem et samarbejde med UU og jobcentret. Jobcentermedarbejderen giver udtryk for, at skolen er god til at arbejde med svære problematikker sideløbende med at arbejde med faglige udfordringer.

” De er uvurderlige i deres kontakt med de unge kursister og deres ufravigelige holdning til at behandle unge fra kanten med respekt og møde unge, som ingen andre kan. Dette engagement er ulig de andre steder, jeg kommer. Den fleksibilitet, at forstå, at det kan være noget andet, der skal prioriteres i de enkelte tilfælde. Det er en faglig forståelse, der er rummelig. De er fagligt velfunderede hele vejen rundt. Både fagligt og til det sociale. Jobcentermedarbejder

5.2 Vejledernes samtaler

I samtalerne arbejdes der ud fra mål og delmål og løbende opfølgning på disse. Kursisten kender altid næste skridt. Der afholdes nærværssamtaler, planlagte såvel som spontane. Der er fokus på trivsel og tovholderopgaver (fik du ringet til lægen, hvordan gik det med ... osv.), hvor der følges op på aftaler. Måske skal kursisten følges til diverse aftaler med læge, bank etc.

Ved fravær følges der op via sms, tlf. eller personlig kontakt.

Der følges op ift.

- Trivsel/bekymringer
- Hvilke støttemuligheder kan vi sætte op mv.
- Besked til sagsbehandler

Der følges sammen med jobcenterrådgiveren op på:

- Opfølgning på delmål og aftaler fra opstartsmødet
- Støtte borger i at komme til orde
- Italesætte for sagsbehandler, ukendte styrker og ressourcer
- Tydeliggøre progressionen for både borger og sagsbehandler.

5.3 Trivsel, faglighed og forandringsparathed i personalegruppen

Evaluator oplever en personalegruppe med stor vilje til de unge kursister såvel som til hinanden. Der ses en grundlæggende tilgang til at tilrettelægge indsatsen så individuelt og fleksibelt som muligt. Der er en vilje til at nå de unge kursister med både krav, rammer og relationsopbygning ud fra den enkelte medarbejders kompetencer og personlighed. Hos alle medarbejdere konstateres der en udtalt metodisk bevidsthed i tiltagene over for kursisterne.

Der ses endvidere en solid medarbejdergruppe uden stor omsætning, hvilket betyder, at kendskabet til hinandens kompetencer er højt. Der konstateres en reel tværfaglig og integreret tilgang til de unge kursister, modsat en flerfaglig og parallel tilgang.

Daghøjskolens medarbejdere har i det hele taget en høj trivsel sammenlignet med andre arbejdspladser. Daghøjskolen har i juni 2023 gennemført en Gais-trivselsmåling,²⁴ hvor medarbejderne scorer højt sammenlignet med andre arbejdspladser:

- Arbejdslyst har en score på 88 ud af 100, hvor gennemsnittet er 72 på andre arbejdspladser
- Medbestemmelse ligger på 90, hvor gennemsnittet er 72
- Mening ligger på 91, hvor gennemsnittet er 74
- Mestring ligger på 87, hvor gennemsnittet er 73
- Resultater ligger på 84, hvor gennemsnittet er 74
- Ledelsen ligger på 91, hvor gennemsnittet er 69
- Kolleger ligger på 91, hvor gennemsnittet er 76
- Balance ligger på 81, hvor gennemsnittet er 69

Bemærk, at balance har den laveste score. Særligt spørgsmålet ”oplever du, at der er overensstemmelse mellem dine opgaver og den tid, der er til at løse dem?” scorer 79 mod et gennemsnit på 66. Det er stadig højt, men kan være et vigtigt opmærksomhedspunkt med de anbefalinger, der gives i denne rapport.

Endelig ser Cabi en stor forandringsparathed. Ifølge den interviewede leder og den interviewede medarbejder fra jobcentret er daghøjskolens medarbejdere altid villige til at imødekomme nye udfordringer. Det kan fx være øget fokus på job og nye målgrupper, som fx unge med autisme (som daghøjskolen i dag har 20-30 % af).

- ” De er altid positive, når tingene tager en drejning. Fx en ny afgørelse fra ankestyrelsen eller politikere, der tager nye beslutninger. Når rammen ændrer sig, er de gode til at tilpasse sig. De er meget professionelle. Jobcentermedarbejder.
- ” Vi har rundt regnet 300-350 personer med autisme. Hvis 100 er i fleksjobafklaring, så er der langt flere. Når man så spørger daghøjskolen, om de vil være med til at løse problemet, er de positive, og se på, om daghøjskolen kan tilpasse sit koncept. De er i gang med efteruddannelse, og de vil se på, om de skal samle de unge omkring arbejdet med selvforståelse, og hvad de unge selv kan ændre på. Jobcentermedarbejder

5.4 Metoder og tilgange i daghøjskolens indsats

Personalet virker kompetente og meget bevidste om, hvilke metoder de trækker på i undervisning og vejledning – både når vi som evaluator afholder workshop med dem, og når vi spørger de unge kursister og daghøjskolens samarbejdspartnere i jobcentret.

- ” Vi har en forventning om en faglighed, der kan valideres. De skal kunne stå på mål for valide metoder, fx fra undervisningsverdenen, som kan tilpasses denne målgruppe. Afdelingsleder, Jobcenter Randers

²⁴ Evaluators har fået adgang til daghøjskolens trivselsmåling på gais.dk.

Som tidligere beskrevet giver både de interviewede unge kursister og jobcenterrepræsentanter udtryk for, at de unge kursister bliver mødt meget professionelt. Både de unge kursister og jobcenterrepræsentanterne oplever, at de unge bliver mødt individuelt og i eget tempo bliver introduceret for fællesskabet. Forløbet tilrettelægges individuelt og justeres løbende efter de unge kursisters behov, udfordringer og mulighedsrum.

Daghøjskolens tilgang til kursisten er metodepluralistisk, og der trækkes på mange metoder i mødet med de unge kursister. I introforløbet arbejdes der, bl.a., med en coachende tilgang, hvor der stilles flere spørgsmål, end der gives svar. Dette ud fra en tro på og viden om, at kursisten er eksperten i sit eget liv. Det teoretiske afsæt er primært systemisk og baseret på kommunikationsteori af Karl Tomm, Niklas Luhmann og Carsten Hornstrup. Det er en kommunikationstilgang, hvor de unge kursister er eksperter i eget liv.

- ” *Jeg, som vejleder, stiller spørgsmål frem for at snakke. Medarbejder på daghøjskolen.*
- ” *Vi gør meget ud af smalltalk og at gøre dem trygge ved første møde. Vi oplever tit, at når de er færdige med sagsbehandler, så er de mere afslappede. Selv om vi har læst henvisningen, så lader vi dem fortælle. Vi passer meget på ikke at tage historien med fra henvisningen. Tid er nøgleordet, så vi lader dem åbne op. ”Årh, skal jeg til at fortælle historien igen.” Her er vores metode at være lyttende og vinde tillid. Medarbejder på daghøjskolen.*
- ” *Medarbejderen vælger den tilgang, som medarbejderen trives i, og som dermed møder de unge balanceret og som den person, de er. De ved også godt, at vi er forskellige. Medarbejder på daghøjskolen.*

En smalltalk, der opstod i en af fokusgrupperne med kursisterne, viste, at de unge kursister godt ved, at vejledere og undervisere er forskellige, og at de er gode til noget forskelligt. En af de unge kursister sagde undervejs, at hun godt kunne finde på at tage fat i en anden underviser, hun kender, når det handler om noget mere personligt.

Medarbejderne udviser en ihærdighed ved at vise, at de vil de unge kursister og bliver ved, til det lykkes. Det kan de interviewede kursister tydeligt mærke. På den måde begynder der at opstå en tillidsfuld relation og et tilhørsforhold på skolen, der gør det lettere at arbejde med kursisternes personlige og faglige udvikling.

- ” *Vi er ihærdige. Vi bliver ved. De kommer ikke uden om os. Vi prøver at matche med andre unge, der kan tiltrække dem. Medarbejder på daghøjskolen.*
- ” *Vi skaber relationer på tværs og gør kursisterne nysgerrige på hinanden. Nogle følges ad. De stabile trækker de andre op. Medarbejder på daghøjskolen.*

Vejlederne kan i introforløbene møde unge, der ikke er motiverede, og som fx siger ”vi gider kraftedeme ikke. Jeg skal arbejde”. Så sættes der ekstra fokus på job, og vejlederen inddrager måske sagsbehandleren i den dialog.

5.5 Daghøjskolens teoretiske afsæt

Daghøjskolens medarbejdere udviser som nævnt stor metodisk og teoretisk bevidsthed i deres valg af tilgange til de unge kursister. Den enkelte medarbejder tilpasser sine teoretiske tilgange til den enkelte kursist. Fungerer det ikke med en bestemt tilgang, må der forsøges med en anden.

” Det er os, der skal tilpasse det teoretiske afsæt til den enkelte kursist. Medarbejder på daghøjskolen.

Af centrale begreber i samarbejdet med de unge kursister kan nævnes forskellige positioner i kommunikationen:

- Detektiv, antropolog, fremtidsforsker og kaptajn,
- Lineær og cirkulær kommunikation,
- Afklarende og perspektiverende spørgsmål,
- Univers (simple antagelser hos kursist og vejleder) og multivers (komplekse antagelser hos kursist og vejleder),
- Refleksive metaniveauer (bias, kontekst med mere hos kursist og vejleder)
- Autopoiese (oplevelser af verden er subjektive, at sproget skaber virkelighed, og at kommunikation mellem mennesker, kursist og vejleder altid tager afsæt i de billeder, man hver især konstruerer af omverdenen og hinanden). Med henblik på individuel og fælles skabelse og koordinering af mening.

Sammen med den coachende tilgang til kursisten arbejdes der undervejs med udgangspunkt i motivationsteori baseret på en tro på og viden om kursistens iboende ønske om forandring i forhold til sin egen livssituation. Det teoretiske afsæt er primært baseret på vitaliseringspsykologisk teori med afsæt i Jan Tønnesvangs vitaliseringsmodel – herunder selvbestedelsesteori af Deci & Ryan – social-kognitiv teori med udgangspunkt i Albert Banduras forskning i self-efficacy samt Mihaly Csikszentmihalyis arbejde med begrebet flow.

Af centrale begreber i det løbende arbejde med de unge kursister kan nævnes vitaliserende relationer mellem kursist og vejleder samt kursisterne indbyrdes, vitaliserende læringsmiljøer, psykologisk ilt, kursistens behov for autonomi (at blive set og mødt), social forbundethed (at være en del af et fællesskab), mening (at have et mål) kompetence og mestring (at lykkes). Hertil kursistens behov for succesoplevelser, social overtalelse (at blive troet på), sociale rollemodeller (at se andre lykkes) samt positive følelser og stemninger (stolthed, håb, glæde med mere).

Teoretisk tages der primært afsæt i Marianne Schølers arbejde med kognitiv (livs)vejledning samt Michael Whites teori om den narrative metode. Centrale begreber og værktøjer her er for eksempel den kognitive model (sammenhængen mellem kursistens tanker, følelser, krop og adfærd), sokratiske dialog (udforskende og forandrende spørgsmål) samt diverse arbejds-skemaer som situationsanalyse, fordele-ulempeskema, beviser for / imod, eksponeringsplaner, mål og delmål med mere. Hertil dominerende (det, der er) og alternative fortællinger (det, der også er) i kursistens liv.

I koblingen til samarbejdspartnere, herunder jobcenter, bruges relationel koordinering, særligt med fokus på, at kommunikationen skal være hyppig, rettidig, præcis og forståelig samt problemløsende.

6 Dokumentation

I evalueringen er der set nærmere på, hvilken dokumentation daghøjskolen producerer.

Følgende dokumentation, der deles med jobcentret, er identificeret:

- Protokol om fremmøde, herunder årsager til fravær, og hvad der sættes i værk. En protokol, som alle sagsbehandlere kan tilgå.
- Fakturering til Randers Kommune.
- Afdækning af ordblindeundervisning til VUC.
- Sammenfatning af FVU til jobcentersagsbehandler, når de er blevet testet.
- Genvisitering af ordblinde. Her vises det, om der har været progression, og der foretages en vurdering af yderligere behov.
- Mail til sagsbehandler i jobcentret med beskrivelse af opfølgning på mål. Der laves ikke længere status på den enkelte kursist.
- Afslutningsnotat. Når de bliver 30 år (sagsresumé).
- Oversigt over årsag til afslutning af daghøjskoleforløb.

Derudover arbejder daghøjskolen på at integrere konceptet læringsbeviser, som kursisten og jobcentret kan arbejde videre med.²⁵

Følgende dokumentation deles internt på daghøjskolen

- Dagbogsnotater. Det er særlig vigtigt, hvis andre skal overtage.
- Opstartsnotater. Nogle gange sendes de til jobcentret, hvis sagsbehandleren ikke har deltaget.
- Opfølgningsskema, når der er opfølgning mellem sagsbehandler fra jobcentret og vejleder fra daghøjskolen.
- Notater om trinplacering i FVU. Underviserens analyser.
- Selvforståelsessamtaler med autister.
- Antal søgte jobs blandt kursisterne.
- Kommunikation via teams.
- Mødereferater af interne møder.
- Ordblindearbejdsplaner.
- Alm. mailkorrespondence.

Jobcentrets interviewede medarbejdere er tilfredse med den dokumentation, de modtager i dag. Daghøjskolens personale ønsker mere kommunikation om jobcentrets samtaler med de unge kursister, da daghøjskolens medarbejdere ikke altid ved, hvad der er aftalt.

Cabi vurderer, at der kan være brug for dokumentation i forbindelse med overgange og særligt i virksomhedssamarbejdet mellem daghøjskolen og jobcentret. Fx ved daghøjskolen ikke, hvordan det går kursister, der bliver afsluttet til virksomhedspraktik.

²⁵ Der er tale om erfaringer fra en STAR-pulje, der har været målrettet arbejdet med læringsbeviser. <https://star.dk/puljer/2021/den-centrale-pulje-til-en-saerlig-beskaeftigelsesindsats/>

7 Samarbejde med andre organisationer og interessenter

Det er nødvendigt at have samarbejde med en lang række aktører, der kan understøtte de unge kursisters vej mod job og uddannelse. På den måde spiller daghøjskolen en væsentlig rolle i den sammenhængende indsats, som de unge kursister har brug for. Ifølge lovgivningen er det kommunalbestyrelsen, der skal sørge for, at der sker en koordinering af den samlede ungeindsats i kommunen på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen for unge under 25 år. Det sker i praksis gennem samarbejdet mellem jobcentrets rådgivere og daghøjskolens vejledere.

For at få et overblik over, hvilke aktører daghøjskolen samarbejder med, har Cabi i samarbejde med daghøjskolen udarbejdet en oversigt over samarbejdspartnere. Oversigten er delt i tre: Først de aktører, der er et fast samarbejde med; dernæst dem, som daghøjskolen ønsker et fast samarbejde med; og slutteligt dem, som daghøjskolen har et ad hoc-samarbejde med. Den midterste kategori er den kategori, der skal have størst opmærksomhed, da den kan bruges til at prioritere, hvor der skal sættes ind.

Nedenfor er der udarbejdet en tabel, hvor de enkelte aktører er oplistet. Derefter beskrives samarbejdet i de tre efterfølgende afsnit.

Daghøjskolens samarbejdspartnere:

Faste samarbejdspartnere	Samarbejdspartnere, som der ønskes et fast samarbejde med	Ad hoc-samarbejde
Jobcenter UUR	Ydelseskontoret	Egen læge
Jobcenter Udviklingshuset	Familieafdelingen	Tandlæge
Socialområdet udfører	SOSU	Pårørende
Socialområdet myndighed	FGU	Dansk Flygtningehjælp
Tradium	Videregående uddannelser som fx VIA	Privatpraktiserende psykiater
Randers HF og VUC	High:five	Regionale og private bosteder
Bevæg dig for livet	Det grønlandske hus	Selvhjælp Randers
Psykiatriens Hus	Den regionale psykiatri	Center for Seksuelt Misbrugte
	Rusmiddelcenter	Kriminalforsorgen
		Boligadvokater og retshjælpen for indvandrere
		Den Blå Paraply
		Sprogcenter Randers

7.1 Faste samarbejdspartnere

Jobcenter UUR (Ungdommens Uddannelseshus Randers): Daghøjskolen har en aftale med Jobcenter UUR om løbende at have 300 unge aktivitetsparate i forløb. Det udgør ca. 75 % af daghøjskolens aktiviteter. Der er et tæt samarbejde med jobkonsulenterne om de unge kursister.

Samarbejdet beskrives som godt og konstruktivt fra begge parter, både i dagligdagen og når der sker ændringer, man skal være fælles om. Der er et ønske fra begge sider om et tættere samarbejde, især om hhv. procedurer og det jobrettede.

” Det kunne være spændende med en reel åben dialog om, hvordan vi hver især kan gøre det bedre. Jobcentermedarbejder

Vedr. procedurer: Begge parter medgiver, at der kunne kigges nærmere på procedurer, fx i forbindelse med visitering, som kan blive for rigide. Både ift., hvad daghøjskolen forventer, og ift., hvordan jobcentret visiterer. Fx nævner medarbejdere fra daghøjskolen et dilemma, hvor rådgiveren visiterer til færre timer pga. en tidligere sygemelding. Udgangspunktet er mindst ni timer svarende til to FVU-moduler.

” Der er noget enormt positivt ved de dialogmøder, vi har. Den gode øvelse ville være, hvis vi skal stå på egne ben, er der noget, vi har opbygget af interne strukturer. Er der nogle steder, vi har lavet en struktur, hvor vi bliver rigide. Det ville være lige så sundt at gøre i UUR. Er der noget, vi gør, som vi hver især kommer til at besværliggøre samarbejdet, som vi egentlig tror er en service. Der er ting, man kan være nysgerrige på på begge sider. Jobcentermedarbejder

Jobcenter Udviklingshuset: Daghøjskolens anden rammeaftale udgør p.t. 16 aktivitetsparate borgere over 30 år. Det primære formål er at styrke deres dansk- og matematikkompetencer via FVU'en på en måde, så de bliver klædt på til at indgå i job eller uddannelse. En større del af denne gruppe er tosprogede.

Socialområdet udfører: Der er ikke et formaliseret samarbejde med bostøtte, bofællesskaber og lignende. Der samarbejdes ved behov. Aftalen med Jobcenter UUR er, at daghøjskolen ved udfordringer i samarbejdet kan kontakte afdelingslederen for UUR, der så forsøger at løse det i de samarbejdsudvalg, hun deltager i mellem beskæftigelse og social. I Randers Kommune er social- og beskæftigelsesområdet under samme direktør, og de sidder derfor i ledelsesgrupper sammen på tværs.

Ifølge daghøjskolens ledelse fungerer samarbejdet godt i det daglige. Der er et tæt samarbejde mellem socialområdets udførende og daghøjskolens vejledere om at få de to indsatsler til at lykkes bedst muligt og supplere hinanden.

De har deltaget i et fælles projekt, "Partnerskabsprojektet", hvor der med udgangspunkt i recoveryorienteret rehabilitering bl.a. var fokus på, hvordan deres forskellige sprog kunne bidrage til en mere sammenhængende praksis. Daghøjskolen har i den forbindelse deltaget i projektet på lige fod med de kommunale enheder.

Opsummerende handler samarbejdet om at nedbringe kompleksitet for borgeren og sikre, at indsatserne supplerer og ikke modarbejder hinanden.

Socialområdet myndighed: Der er ikke et formelt samarbejde og ikke det store samarbejde i praksis. Der er en uofficiel aftale om, at det kører via borgers koordinerende sagsbehandler i jobcentret. Daghøjskolen har derfor kun kontakt, når der er netværksmøder, og når en kursist har brug for hjælp til en kontakt ift. at forstå et brev eller en handleplan.

Psykiatriens Hus Randers: Daghøjskolens ledelse er repræsenteret i et advisory board for huset. Huset rummer socialrådets uvisiterede tilbud. Målet med advisory boardet er bl.a. at styrke husets placering i Randers og samarbejdet med eksterne aktører. Der er et ønske om et tættere samarbejde omkring tilbuddene, så indsatserne i højere grad supplerer hinanden. Fx har psykiatriens hus en café for ensomme. Daghøjskolen tager de unge kursister med på besøg i Psykiatriens hus for at se, om det kan være noget for den enkelte kursist. Der er et fast samarbejde mellem daghøjskolens vejleder og husets mestningsvejleder, når det giver mening for de unge, der har forløb begge steder.

Bevæg dig for livet: Der har været et samarbejde siden 2019, hvor der var en fælles idrætsdag. Det er nu udmundet i et projekt med fire idrætsforeninger. For daghøjskolen handler det om at tilbyde kursisterne nogle mere blivende, stærke fællesskaber, som de også kan have, når de stopper på daghøjskolen. Det styrker deres netværk. Det er daghøjskolens vurdering, at det dermed giver en mere holdbar overgang til uddannelse og arbejde.

Tradium: Der er et formaliseret samarbejde under "EUD for alle" og i det nyligt startede projekt "Fra aktivitetsparat til faglært".²⁶ Projekterne betyder, at de to institutioner er kommet lidt tættere på hinanden. Daghøjskolens vejledere har en bedre fornemmelse af, hvem de skal kontakte inden borgers uddannelsesstart for at lave en god overgang. Samarbejdet har betydet, at daghøjskolen et par gange har været inviteret til møder i Region Midt for at fortælle om arbejdet med de aktivitetsparate unge og komme med bud på, hvad erhvervsskolerne skal være opmærksomme på ift. at optage kursister fra daghøjskolen på deres uddannelse. Samarbejdet har også betydet, at daghøjskolen bliver kontaktet af Tradiums egne vejledere, så snart der er risiko for frafald hos tidligere kursister. Det kan betyde, at daghøjskolen sætter kursistens tidligere vejleder på for sammen med Tradiums vejleder at finde ud af, om kursisten kan fastholdes. Det ligger uden for den aftale, daghøjskolen har med jobcenteret.

Randers HF og VUC: Udover at de overtager nogle af daghøjskolens kursister til uddannelse, så er det også dem, der styrer daghøjskolens driftsaftale omkring FVU og OBU. Daghøjskolen sidder derfor i nogle udvalg i den forbindelse med de andre driftsoverenskomstpartere. For daghøjskolen handler det om i samarbejdet at sikre, at FVU/OBU fortsat er et stærkt redskab til at udvikle og styrke de sårbare unges faglige færdigheder og kompetencer. Daghøjskolen og Randers HF og VUC har for nylig haft en fælles opgave om virksomhedsforlagt FVU, hvor begge leverede undervisere til en virksomhedsopgave omkring FVU.

²⁶ Projektet er finansieret under den regionale uddannelsespulje for perioden 2023-2025.

7.2 Samarbejdspartnere, der ønskes et fast samarbejde med

Jobcentrets ydelseskantor. Der er i øjeblikket ikke et formaliseret samarbejde. De unge kursister har efterlyst at få besøg af ydelseskantoret. Daghøjskolen har forsøgt at lave en aftale, men ydelseskantoret har ikke kunnet afse tid til det. Daghøjskolens vejledere hjælper kursisterne med kontakten ved behov. Det kan være at sidde ved siden af, når kursisterne har spørgsmål til udbetalingen, eller hjælpe dem med at udfylde ansøgning om enkelttydelse ved fx tandbehandling og indskud i ny lejlighed. Daghøjskolernes vejledere hjælper i det hele taget kursisterne med kontakten til de forskellige administrative dele af kommunen i forhold til økonomi og bolig, fx borgerservice. Daghøjskolens vejledere oplever unge kursister, der opgiver kontakten med ydelseskantoret, og der er kursister, der har tabt, fordi kontakten mislykkes. Det vil ifølge daghøjskolen spare jobcentret for mange henvendelser, hvis de unge kursister kunne få lov at stille spørgsmål i plenum.

Familieafdelingen. Kursisterne kan have mange samtaler i familieafdelingen om deres barn. Daghøjskolen vil gerne kunne tilpasse skemaet efter det, da samtaler og undervisning ofte falder sammen. Derudover ønsker daghøjskolen en tættere dialog om mødrene, fx ift. at få en hverdag med barn, job og skole. Daghøjskolens vejledere får tit information fra jobcentret, men kunne altså godt tænke sig en dialog om mødrene. Derfor vil daghøjskolen gerne have en fast kontakt til familieafdelingen, hvor mødres dagligdag kan drøftes, og hvor samtaler og skema kan koordineres.

SOSU Randers: Daghøjskolen kunne godt tænke sig at have et samarbejde, som det er tilfældet med Tradium, både i forhold til forebyggelse af frafald og i forhold til brobygningsaktiviteter. SOSU Randers skulle efter sigende have takket nej til et samarbejde.

FGU Østjylland (Forberedende grunduddannelse): Der er ikke et formelt samarbejde med FGU. Der kan både være unge, der er frafaldet FGU, der starter som kursister på daghøjskolen, ligesom der kan være unge kursister, der med fordel kan starte på FGU. Daghøjskolen kunne godt tænke sig et samarbejde, hvor der bygges bro til FGU, særligt de erhvervsrettede temaliner på PGU'en og særligt EGU-linjen, der er oplagt for flere af kursisterne på daghøjskolen, der ikke kan gennemføre en ordinær EUD.

Videregående uddannelser som fx VIA: Daghøjskolen har en håndfuld kursister, der har gennemført HF og STX, hvor nogle er faldet fra videregående uddannelse. Der er naturligvis mange aktører, men det kunne ifølge daghøjskolen være oplagt med et samarbejde med VIA om fx pædagoguddannelsen.

High:five: Daghøjskolen har tidligere samarbejdet med High:five om jobsøgning, men da det er jobcentret, der har ansvaret for denne del, har der ikke været et samarbejde længe. Daghøjskolen kunne godt tænke sig et samarbejde, da de løbende har kursister med plettet straffeattest, eller som har risiko for at komme ud i kriminalitet.

Det grønlandske hus: Daghøjskolen har løbende kursister med grønlandsk baggrund, hvor daghøjskolen med fordel kunne have en bredere forståelse for deres kultur, sprog, opvækst,

handlemønstre, familiemønstre og netværk. Både generelt, og når skolen har udfordringer med en konkret kursist.

Den regionale psykiatri i Randers: Der er ikke et samarbejde, udover når daghøjskolen hjælper kursister ind i psykiatrien. Derudover ringer psykiatrien nogle gange, når borgere udskrives og de gerne vil have dem hurtigere i gang, end de synes, at jobcentret gør.

Rusmiddelcenter: Der er ikke et formelt samarbejde med rusmiddelcentret. Daghøjskolens vejleder støtter og hjælper borger til kontakt ved behov og følger borger ved behov. I nogle tilfælde er vejlederen bisidder. En af lederne fra daghøjskolen sidder i netværk med lederen af rusmiddelcentret, hvor der er mulighed for at vende samarbejdet efter behov.

7.3 Ad hoc-samarbejde

Egen læge: Daghøjskolens vejledere hjælper med kontakt ved behov og tager med dem ved behov. Vejlederne følger op, fx ift. at komme i behandling og hente medicin.

Tandlæge: Hjælper med at tage kontakt. Der kan være tale om lange behandlingsforløb.

Kursisternes pårørende: Daghøjskolen finder det vigtigt, at de pårørende føler sig set og hørt i de tilfælde, hvor de er inde over borgerens sag. Skolen giver udtryk for, at de lykkes med, at de efter noget tid får tillid til at kunne slippe samarbejdet lidt, så skolen bedre kan komme til at hjælpe de unge kursister. Nogle gange forbliver de en fast del af forløbet, og daghøjskolens vejleder har fokus på, at de skal arbejde med de pårørende – og se, hvilke ressourcer der nogle gange kan ligge dér ift. at lykkes med at hjælpe borger videre.

Dansk Flygtningehjælp: Der har været en kontakt og et møde vedr. ønske om ægtefællesammenføring.

Privatpraktiserende psykiater: Der er intet formaliseret arbejde. Daghøjskolens vejledere hjælper med kontakt ved behov og tager med dem ved behov.

Regionale og private bosteder: Der er intet formaliseret samarbejde. Daghøjskolen samarbejder ved behov og har fokus på, hvornår det giver mening at inddrage et bosted. Det vil oftest være i forbindelse med at få kursisterne til at møde op på daghøjskolen. Erfaringen er ifølge daghøjskolen, at de kan være svære at samarbejde med sammenlignet med de kommunale tilbud. Daghøjskolens oplevelse er, at de er mindre fleksible i samarbejdet, og at daghøjskolen bruger mere tid på at kigge på, hvordan de kan tilpasse deres indsats til bostedernes. Målet med samarbejdet er i høj grad først at undgå, at indsatserne modarbejder hinanden. Når det så lykkes, handler det om, at de supplerer hinanden.

Selvhjælp Randers: Har etableret kontakt og deltaget på møde med henblik på at give kursisterne adgang til tilbuddene i Selvhjælp Randers.

Center for Seksuelt Misbrugte: Daghøjskolen har kursister, der kan have senfølger af seksuelt misbrug og derfor kan have brug for hjælp.

Kriminalforsorgen: Daghøjskolen har samarbejde om fodlænkeordning for enkelte af kursisterne.

Boligadvokater og retshjælpen for indvandrere: Der kan være udfordringer med udlejere, statsborgerskab mv., hvor daghøjskolen hjælper med at tage fat i boligadvokater og retshjælp.

Den Blå Paraply: Den Blå Paraply giver økonomisk rådgivning til unge.

Sprogcenter Randers: Det er en kommunal institution, der udbyder danskuddannelse. Der er ikke et formaliseret samarbejde. Daghøjskolen overtager kursister fra dem en gang imellem.

8 Udslusning og efterværn efter afslutning af forløb

Ifølge Noemi Katznelson, professor og leder af Center for Ungdomsforskning på Aalborg Universitet, er en af de helt store udfordringer at få skabt sammenhæng mellem de indsats, der skal hjælpe de unge kursister videre. Fx er det kun hver tredje udsat ung i Danmark, der gennemfører en påbegyndt erhvervsuddannelse. Hun peger på, at det ofte er i overgangene, det går galt. Hvem samler de unge op, hvis det går galt? Hvad sker der, når de unge ikke møder op på jobbet eller uddannelsen? Får man hjælp på tværs? Eller starter man forfra hver gang? Det er nogle af de spørgsmål, Noemi Katznelson stiller sig selv.²⁷ De spørgsmål interesserer daghøjskolens vejledere sig også for i deres daglige arbejde.

Overgangen væk fra daghøjskolen er en sårbar fase, hvor det, der umiddelbart ser ud som en mulig, farbar vej, nemt kan blive til en ny dårlig oplevelse. I overgangen kan det blive tydeligt, hvilke komplekse problemstillinger kursisten kæmper med. Komplekse problemstillinger, som netop daghøjskolens vejleder kender gennem den tætte relation, der er skabt gennem undervisning og vejledning på daghøjskolen. En sådan forståelse er en forudsætning for at kunne opsætte de rette rammer for en overgang til job, praktik eller uddannelse.

I det følgende beskrives det arbejde, daghøjskolens vejledere har i overgangen til praktik, job eller uddannelse. Derefter beskrives fællesskabets betydning for de unges videre liv efter daghøjskoleforløbet.

8.1 Kontakt i overgangen fra daghøjskole til praktik, job eller uddannelse

Daghøjskolen har ikke en formel indsats i overgangen til job, praktik eller uddannelse, og der er således ingen formelle rammer, som vejlederne arbejder under i overgangene. I praksis er der mange eksempler på, hvordan vejlederne hjælper de unge kursister med at komme godt i gang med et job eller uddannelse, eller stiller op, hvis en tidligere kursist møder nogle udfordringer undervejs.

Samtidig skal det slås fast, at når kursisterne har forladt daghøjskolen, så skal de gerne kunne klare sig selv. Som en af daghøjskolens vejledere siger, så skal vi ikke tage initiativet fra de unge mennesker:

” Vi er en form for tavst ryglæn. Jeg kan være der på deres initiativ. De skal selv klare sig.

” De skal vide, at jeg er der.

²⁷<https://www.uddannelsesbladet.dk/undervisning/2021/april/indsatsen-for-at-fastholde-udsatte-unge-i-uddannelse-har-slaaet-fejl/>

- ”” *Jeg er der, hvis de ringer.*
- ”” *De skal slippes på en ordentlig måde.*
- ”” *Jeg skal give slip.*

En af de første faldgruber for de unge kursister er ofte at finde modet til at møde op på den rette uddannelse eller det rette job eller praktik. Derfor er der flere af daghøjskolens vejledere, der fortæller, at de går med til samtaler på en skole eller en virksomhed og i nogle enkelte tilfælde følger med den første dag. Formelt set er det jobcentret, der har dette ansvar. Jobcentrets rådgiver er den unges kontaktperson og følger op på virksomhedspraktik og har mulighed for at følge op på job indtil tre måneder efter ansættelsen.

Der er eksempler på, at der er opbygget en så god relation mellem den unge kursist og daghøjskolens vejleder, at det er den unge kursists foretrukne erfarne tillidsperson at kontakte, hvis der skulle ske noget. Det gælder også, hvis en tidligere kursist fx består et fag eller lignende og har brug for at fortælle den gode nyhed til en nær relation.

- ”” *De unge ringer og spørger vejleder til råds og kommer på besøg på vores skole – også om noget, der er lykkedes – også lang tid efter. Leder på daghøjskolen.*

Daghøjskolens vejledere har i interviewene givet flere eksempler på, hvordan de arbejder uformelt i overgangene:

- ”” *De ringer og fortæller om det nye sted. ... De kan også ringe, når de står med vanskeligheder, fordi man har opbygget en god relation*
- ”” *Jeg har mødt ham på en café, lige inden han skulle starte på HF.*
- ”” *Jeg har haft et ugentligt opkald efter uddannelsesstart*
- ”” *Generelt sender jeg en sms. Fx hvordan det går første dag. Jeg ringer også nogle gange og spørger.*
- ”” *Jeg har haft møder med en uddannelsesinstitution, hvor jeg klædte stedet på omkring én med autisme.*
- ”” *Jeg har deltaget i en FGT-time (Forberedende graviditets-time). Det var en sygemeldt kursist, der er gravid*
- ”” *Jeg har klædt en Sps-konsulent på. Efter 4 mdr. dukkede der et problem op, og så tog vi et fællesmøde.*

Det er ikke altid, at daghøjskolen får besked, hvis en ung kursists daghøjskoleforløb afsluttes. Det kan fx være en sagsbehandler, der afslutter vedkommende. Det kan også være en ung kursist, der pludselig kommer i job.

” Vi har nogen, der bliver afsluttet, uden at vi ved noget. Vejleder på daghøjskolen.

I disse tilfælde er det svært at hjælpe med en god overgang.

Tidligere kunne jobcentret købe daghøjskolens vejledere som overgangsmentor, hvis man fandt det nødvendigt, men nu varetager jobcentret selv denne funktion. Som det er nu, er det jobcentret, der har ansvaret ved overgang til praktik eller job. Det betyder, at den unge er afhængig af relationen til jobcentermedarbejderen. Daghøjskolens vejledere peger på, at de godt kunne spille en rolle før, under og efter start på et job eller en praktik i de tilfælde, hvor det giver mening.

8.2 Fællesskabets betydning for de unges videre liv

Som det fremgår af beskrivelsen af de unge kursister i kapitel 4, har de unge kursister svært ved at indgå i nye fællesskaber. For nogen er det første gang, det er lykkedes at have en positiv oplevelse med et fællesskab som det, de har fået på daghøjskolen. Det gør det sårbart at forlade daghøjskolen og den tryghed, man havde på daghøjskolen.

Daghøjskolens vejledere nævner enkelte eksempler på kursister, der kommer på trods af, at de er afsluttet. Det kan være en ung kursist, der har fået stoppet sin ydelse. Der er også nogen, der kommer, selv om de har fået arbejde, fx på skolens idrætshold. Og der er også tidligere kursister, der kommer til grillaften.

CeFU peger på, at opstart i nye sammenhænge uden rygstød fra eksisterende fællesskaber er meget sårbar. Tvivl og usikkerhed kan derfor vokse sig meget stor. Derfor kan unge have brug for fællesskaber, der går på tværs af institutionelle sammenhænge og overgange. Det vil gøre dem langt mindre sårbare, når de skal videre i en ny sammenhæng. Nogle unge har ingen andre relationer, der kan agere rygstød i overgangen. Her kan andre kursister og vejlederen på daghøjskolen spille en væsentlig rolle, hvis det skulle blive svært. Samtidig risikerer deres dårlige erfaringer at underminere troen på, at det faktisk kan lykkes. Det gør fællesskabets opbakning endnu vigtigere.²⁸

De unge kursister kan derfor, udover daghøjskolens vejleder, have brug for et netværk, der kan være rygstødet, når de går i gang med noget nyt. De unge kursister i fokusgruppeinterviewene fortæller netop, at de er glade for det netværk af andre unge kursister, de har fået på daghøjskolen, og at de godt kunne tænke sig, at det blev fastholdt.

CeFU peger videre på, at ældre godt må blande sig i de unges fællesskaber og kan fungere som katalysator for de unge, der har svært ved at indgå i fællesskaber og at fastholde venskaber.²⁹ For disse unge er det helt centralt, at der er alternative fællesskaber til de skole- og arbejdsfællesskaber, der skal indgå efter deres ophold på daghøjskolen. Daghøjskolens

²⁸ <https://vbn.aau.dk/da/publications/f%C3%A6llesskaber-i-ungdomslivet-n%C3%A5r-de-g%C3%B8r-godt-og-n%C3%A5r-de-g%C3%B8r-ondt> s.47-49

²⁹ <https://vbn.aau.dk/da/publications/f%C3%A6llesskaber-i-ungdomslivet-n%C3%A5r-de-g%C3%B8r-godt-og-n%C3%A5r-de-g%C3%B8r-ondt> s. 188

facilitering af fællesskaber – med de unge kursisters involvering – er derfor en forudsætning for, at de unge kursister kan finde en plads i fællesskabet og tage det med videre i deres liv.

I afsnit 3.3 beskrives det, hvordan daghøjskolen arbejder med at inkludere de unge i skolefællesskabet.